Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 182 (16705) | 1984 оной августын 8, среда | Сэн 3 мүнгэн.

...һЭШЭДТЭ—ҮДЭР ...РИИН АНХАРАЛ

...үедэ республикымнай хүдөөгэй ажалшад 1984— ...удай үбэлжэлгэдэ гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэд- ...ээл түлэг үедэ ерэбэ. Парткомууд, партийна эхин ...нууд, колхоз, совхоз бүхэндэ хүн зонине эл- ...раалагдаһан түсэбэй ёһоор, һайн шанартай ма- ...н болон шэмэтэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэд- ...лмэрине эдэбхитэйгээр хүтэлбэрилнэ.

...й XXVI съездын болон КПСС-эй ЦК-гай июнини ...Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, үбһэ ...а хабаадаһан ажалшадай дунда агитационно- ...жын, нинтэ-политическэ хүдэлмэрине үндэр ...ябуулха хэрэгтэй.

...и эхинэй мэдээгээр, республикын тэжээл бэ- ...түсэб: үбһөөр —19 процент, сенажаар—15 про- ...интай ногооной гурилаар —22 процент дүүр-

...а Бэшүүрэй, Кабанскын, Прибайкалиин, Мухар- ...Хориин, Улаан-Үдын, Хяагтын районуудта үбһэ ...эршэ үдэрһөө үдэртэ шангадана. Эдэ районуу- ...нуудта үбһэшэдэй дунда нинтэ-политическэ ...муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, Му- ...эй райондо бүхы дээрээ оньһожоруулагдаһан ...итын малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлнэ. Тэн- ...итинформатор, 56 агитатор, «Знание» бүлгэмэй ...хоорэлдөөнүүдые, лекцинүүдые үнгэргэнэ, 13 ...ын дуушад, хатаршад үбһэшэдтэ уран бэлигээ ...КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком, партийна ...низацинууд үбһэшэдэй дунда политическэ хү- ...ябуулхадаа, элдэб шэнэ онол аргануудые хэ- ...айһаниинь һайшаалтай. Тингэжэ тэдэнэй урма ...эбжээдэг, социалис мүрысөөнэй дэлисые бада- ...на.

...оной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэг- ...Р-эй Верховно Соведэй депутат А. П. Калаш- ...ткомой секретарь И. Варфоломеев) үбһэшэдэй ...онуудта партийна бүлэгүүд эдэбхитэй хүдэлмэ- ...а. Коммунистнууд үдэр бүхэнэй хүдэлмэриин ...лгада хабаададаг, тэдэнэй олонхиинь социалис ...й түрүү зэргэдэ ябадаг, агитационно-ойлгуу- ...үдэлмэридэ туһаламжа үзүүлдэг байха юм. Энд ...удаар П. Ф. Гилязов, Н. Х. Валиулин, Л. В. ...гэгшэд уласхоорондын байдал, онон соогоо бо- ...ан үйлэ хэрэгүүд тушаа элдэб һониинуудые до- ...бүхэндэ дуулгажа хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ ...шалтай.

...й ЦК-гай декабриин (1983 он), апрелиин (1984 ...муудэй тогтоолнуудта үндэһэлэн, ажалай бү- ...эбһөө гадуур дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын ...нэмэжэ хямдаруулха гээшэ коллектив, хүдэл- ...бүхэнэй зорилго болонхой. Үзэл сурталай эдэб- ...бүулдаг ойлгууламжын, политическэ хүдэлмэри ...болон коллективүүдэй гүрэнэй түсэбүүдээ. ...уялгануудаа дүүргэлгэдэ шэглүүлэгдэнхэй бай- ...Энэ талаар Кабанскын районой «Шергинский» ...Кабанскын шубуунай фабрикын, Хориин ...наагай, Үдын совхозуудай, Прибайкалиин райо- ...байкалец» колхозой, Улаан-Үдын районой ...Хяагтын районой Ехэ Нугын болон Хяагтын ...й партийна организацинуудай үбһэшэдэй дун- ...эдэг ойлгууламжын, соёлой хүдэлмэри аша ту-

...хамта Захааминай, Зэдын, Сэлэнгын, Яруунын ...олохон ажахынуудта парткомууд, партийна ...нууд нинтэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ...эндэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд саг соонь ...а сонсхогдонгүй үлэшэдэг ушарнууд үзэгдэнэ. ...ойлгуулгын агитаци ехэнхи газарта бии байба- ...ай бодото дүнгүүдээр баримталагданагүй. Иимэ ...д Түнхэнэй районой Саянай, Захааминай рай- ...лет Октября», Сэлэнгын районой «Бестужев- ...озуудта болон бусадшье ажахынуудта үзэгдэнэ.

...райкомууд, ажахын парткомууд үбһэ хуряал- ...партийна, профсоюзай, комсомолой организаци- ...идхэн ябуулха хэмжээ ябуулгануудай түсэб ...аһан байха юм. Мүн ажаһуудалай, наймаанай, ...оп элүүрые хамгаалгын талаар хүнүүдэй хэ- ...һайнаар хангаха тушаа райгүйсэдкомууд, ию- ...дүүд тогтоолнуудые абанхай.

...Баргажанай, Улаан-Үдын районуудай соёлой ...гэгшэд, табигдаһан графигай ёһоор, тэжээл бэ- ...звенонуудта ерэжэ, хонгёо һайхан дуунуу- ...нугархай хатарнуудые гүйсэдхэжэ, хүдэлмэрин- ...р баясхаланда хүртэдэг байна. Хориин, Зага- ...нуудай ажахынуудта автолавканууд түрүүшын ...н — сай, дабһа, тамхи гэхэ мэтэ зүйлнүүдые ...олын сабшаланда байһан үбһэшэдтэ асаржа, ...һайн заншалтай.

...ын районой «Байкальские огни», Мухар-Шэ- ...ной «Ленинский путь» газетэнүүдэй редакци- ...ос» ба «Халуун хаһа» гэһэн тусхай хуудаһа- ...лоон хоног бүхэндэ 1—2 дахин барлан гарга- ...соогоо тэжээл бэлэдхэлэй хэр зэргэ ябажа бай- ...социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй ажал, тэ- ...дүршэл тушаа олондо мэдээсэдэг болонхой. ...обкомой бюрогой болон Буряадай АССР-эй Ми- ...эй Соведэй «Республикын колхоз, совхозуудта ...эдхэхэ хүдэлмэриин ябаса тухай» абаһан тогтоол ...ы бүхэндэ адууһа малда хүсэд хүрэхэ бүдүүн ...ин шанартайгаар бэлэдхэхын тула колхоз, сов- ...эмхидхэлэй болон нинтэ-политическэ хүдэлмэ- ...һайжаруулха шухала» гээд сэхэ заагданхай. ...едэ республика соомнай үбһэ хуряалгын халуун ...дундаа ябажа байна. Тиимэһээ колхоз, сов- ...эрхим шанартай, шэмэ ехэтэй бүхы түхэлэй тэ- ...дхэлгэдэ партийна организацинууд, ажахын хү- ...шэд хүнүүдэй хүсэл зориг, арга боломжонуу- ...лэн, үргэн дэлисэтэй габшагай хүдэлмэри эм- ...эргэтэй. Үбһэ хуряалгын звенонуудай дунда ...тическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри болон хү- ...рэглэмжэ хангалгада онсо анхарал хандуулжа, ...мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэдэнэй урма зориг ба- ...хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ ёһотой.

...эй хэрэглэмжэ хангалгада бии байһан дутуу дун- ...ойрын сагта усадхажа, худалдаа наймаанай, ...амгаалгын, соёлой талаар зохихо хэмжээнүүдые ...Соведүүдэй гүйсэдкомууд дары аба а уялгатай. ...мэрине комплексно гуримаар эмхидхэхэ шухала. ...й райкомууд, партийна эхин организацинууд ...удай ба лекторнүүдэй хүдэлмэрине, партийна ...коммунистнуудай, комсомолшуудай эдэбхине ...элүүлхэ зэргэтэй.

...хы хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлбэл, нинтэ- ...кэ хүдэлмэри эрид һайжаржа, үбһэшэдтэ ехэ ...үлхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл бада- ...нгэжэ хараалагдаһан түсэбүүд болон социалис ...амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ болоно бшуу.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

Ехэ бүтээсэтэйгээр

Манай Хёлгын совхоз байгша ондо 9200 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Ажахымнай үбһэ хуряагшадай долоон звено даабариингаа 43 процент гэхэ гү, али 3975 центнер үбһэ һүрилөөд байна.

Тус коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Н. В. Баженовэй ударидадаг гар хажууршадай звеногойхид түрүүлэн ябана. Тэдэнэр хоёр долоон хоногой туршада 700 центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабарияа сүм дүүргэжэ шадаа. Тиихэдэ Н. Унагаев, А. Казарбин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд түсэбөө тус тустаа 75 процентдэ хүргэбэ.

Үбһэшэдэймнай бүхы звенонууд бултадаа хамтын подрядай гуримаар ажаллажа байнхай. Энэ ушар амжалтынь нэгэ эшэ үндэһэн гээд тобшололтой. Тиихэдэ ажахын үбһэшэдэй звенонуудай хоорондо мүрысөө шадамараар эмхидхэхэ асуудалда анхаралаа горитойгоор хандуулһан байнабди.

Т. АНОСОВА,
Хёлгын совхозой парткомой секретарь.

Шефүүдэй туһаламжа

Загарайн районой «Татарский ключ» карьероуправлениин коллектив «Гигант» колхоздо шефскэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм. Тус предприяти ба колхоз хоорондын хэлсээ баталдаг гуримтай, 1984 ондо туһалха хэлсээнэй ёһоор «Татарский ключ» карьероуправлениин коллектив хуршэ ажахыдаа 2000 центнер үбһэ хуряажа тушааха уялга абанхай. Даабаринь мянган центнер. Гадна 200 центнер набшаһата тэжээл суглуулагдажа, хонишодой үбэлэй байрануудта хадагалагдаһан байна.

Мүнөө үедэ 11 хүнһөө нэгэдэһэн тэжээл бэлэдхэлгын бригада колхозой сабшалан дээрэ гаранхай, түлэг хүдэлжэ байна. Үшөө тиихэдэ дүрбэн механизаторнуудые эльгээнхэй. Орооһоной хоёр комбайн заһабарилба. Предприятиин соёлой байшангай эдэбхитэд һара соо хоёрһоо үсөөн бэшэ концерт үбһэшэдтэ харуулжа байхаар шиидэнхэй. «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд бригада, звенонуудай байрладаг газараар ябажа, хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Үбһэшэдэй бригадые предприятиин хүдэлмэришэн В. Елизов толгойлно.

Б. ДУЛМАЖАПОВ.
Загарайн район.

ҮНДЭР УРГАСЫН ЭЗЭД

Ямаршье уларилтай жэлдэ сабшалан дээрээ үндэр баян ургаса ургуулжа шададаг гэжэ Михаил Иванович Шевченко үнинэй суутай юм.

Имагтал газараа үндэһөөрнь һайжаруулһанай, зүбөөр уһалһанай, үтэгжүүлһэнэй ашаар тэрэнэй хүтэлбэрилдэг отряд Хасууртын-Адагай 422 гектар дээрэһээ жэл бүхэндэ гектарай 35—40 центнер үбһэ хуряажа абана.

Һаяхан Хурбын совхозой суута мелиоратор М. Шевченкэтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай, тэрэ иигэжэ хэлээ һэн:

— Үбһэ хуряалга хэзээдэшье хүнгэхэнөөр үнгэргэгдэдэг хүдэлмэри бэшэ ха юм даа. Июлиин түрүүшын хахадта хура бороогүй сэлмэг байгаашье һаа, саашадаа шииг нойтон ехэ орожо, үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ бэрхэшээл тохёолдуулжа болохо байна. Тиимэһээ эдэ бүгэдые хараада абажа, ямар уларилтай үедэ үбһэеэ хайшан гэжэ хуряаха тухай хуу бодомжолонхойбди. Жэшээнь, ходо наратай сэлмэг байхадань ногоогоо тракторай косилкануудаар сабшаад лэ, 3—4 хоногто хэбтүүлжэ хатааһан бэеэрээ суглуулжа һүрилнэбди. Харин хура бороогой ороол һаань, иигээд бүхы техникээ табижа, ногоогоо нухэндэ хэхэ, сенаж болгожо эхилхэбди. Иигэжэ хура бороотойдошье тэжээл бэлэдхэлгые зогсоохогүй гэһэн зорилго табинабди.

Байгша ондо энэ отряд өөһэдынгөө даажа байһан сабшалан дээрэ бүхыдэнь 15,3 мянган центнер үбһэ хуряаха, мүн зарим газарайнгаа ногоогоор 10,4 мянган центнер сенаж бэлэдхэхэ түсэбтэй юм.

Мүнөө отрядтань 21 хүн хүдэлнэ. Һаяын наратай халуун үдэрнүүдые һамбаашалжа, богонихон болзор соо 100 гаран гектарай ногоо унагаагаад, тэрэнэйнгээ ехэнхи үбһые хуряажа, хамта 2000 шахуу центнерэй хэдэн һүри бодхообо. Гансахан һүүлэй хоёр үдэр соо 300 центнер үбһэ сомоо.

Түрүүшээр уһанда абтадаг газарай ногоое гар хажуураар, сабшаад, түргэнөөр хуряажа абаа. Гадна үбһэ шадаал һаа ехээр абахын тула эдэнэр үндэр ургасатай газарай, мүн бургааһа шугын забһарай, уһанай захын ногоое хуу гар хажуураар сабшаха юм. Аяар 170 гектар гараар сабшагдаха болоно. Эндэ отрядай гэшүүд Е. Е. Кожевников, А. И. Шевченко, Ф. В. Мартынов гэгшэд гар хажуураар үбһэ сабшахадаа, тармаха, бухаллаха, һүрилхэдөөшье үнэн шударгыгаар хүдэлнэ. Үбһэ сабшадаг агрегадуудые жолоододог трактористнууд А. Е. Иванов, С. С. Занадворов гэгшэд баһал үндэр бүтээсэ түйлана.

— Манайда 70 гектарта олон жэлэй ногоон таригданхай юм. Тэрэ газараймнай гектар бүриһөө дунда зэргээр 50—55 центнер ургаса абтаха байха гэжэ һананаб. Бидэ жэл бүри 50 гектарта олон жэлэй ногооной үрэһэ таридагбди. Тиимэһээ сентябрь һарада үрэһээ таряад, үбэлэй хүйтэн болотор ургасынь гараха арга боломжо олгохо ёһотойбди. Хэрбээ сентябрь һарада тарижа шадаагүй һаа, ерэхэ жэлдэ тэрэ газарһаа һайн ургаса абахань бэрхэтэй. Бидэ олон жэлэй ногоо тариһан газарһаа түрүүшын жэлдэ зеленкын ургаса абадагбди. Нёдондо тэндэһээ гектарай 50—60 центнер ногоон намаа хуряагдаһан байна,— гэжэ звеное даагша хөөрэнэ.

С. ХАМАГАНОВА.
Хориин район.

ХАНГАЛ ҮНЭРӨӨР АНХИЛНА

РЕПОРТАЖ

Хоёр эрьеһээ халитараа үерлэһэн Баргажан голой саада тээ шэнээр баригдаһан үргэн ехэ хушалта доро һоо ёройлдон гараһан ута түмэр хоолойгоор хүхэ утаанай бааяса гаража байһан байра тээшэ сабшагдажа хэршэгдэһэн ногоо тэргэ соогоо обойтор ашаһан тракторнууд хирэ-хирэ болоод лэ һубаринад. Ногооной витаминтай гурил, брикет гаргадаг эндэхи хоёр томо АВМ-1,5 түхэлэй агрегадуудай барабан хүндөөр хүнхинэн эрьелдэнэд. Шэмэ шанартай тэжээл үйлэдбэрилдэг Арбуунай дурсагдагша цехые Баясхалан Гармаевич Бадмаев хүтэлбэрилдэг байба. Нэгэ доро хангалтама хоншуухан үнэртэй ногооной витаминтай гурил, брикет гаргадаг эдэ оньһон агрегадуудынь хоёрдохи жэлээ хүдэлгэгдэнэ.

Түрүүшынгээ жэлдэ ашаглагдаһан энэ түхеэрэлгэнүүдынь мүнөө һайнаар тааруулагдажа һуулгагдаһандаа бүтээсэтэйгээр, һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэдэг байба. Шэмэтэй, шанартай тэжээл гаргадаг эдэ агрегадуудта комсомол-залуушуулай звено байгуулагданхай ажаллана. Ахалагша операторээр томилогдоһон колхозой инженер-механик Очир Елтонович Бадмаевай хүтэлбэри доро комсомолшууд Жаргал Яковлев, Түмэн Хабтагаев, Цыденжап Гомбоев гэгшэд даалгагдаһан хүдэлмэриеэ һаадгүй бүтээнэ.

— Бидэ июлиин эхинһээ брикет гаргажа захалаа һэмди. Мүнөө табан зуугаад тонно тэжээл үйлэдбэрилэнхэйбди. Хүдэлмэримнай хоёр халаанда эмхидхэгдэнхэй. АВМ-1,5 түхэлэй агрегат бүхэндэ гурбан хүн томилогдонхой ажаллана. Тиихэдэ хэршэгдэһэн ногоо зөөжэ асарха хэдэн трактор даалгагданхай. Түрүүшын үдэрһөө хүн бүхэн бүтээсэтэйгээр ажаллана,—гээд. Баясхалан Гармаевич Бадмаев хөөрөө һэн.

Адар томо агрегадуудай барабанай гол руу улайран соробхилжо байһан дүлэнэй һүреэтэй шангаар эшхэрхэнь эндэ элеэр дуулдана. Саада захын АВМ-1,5 агрегадта ажаллагшад Түмэн Хабтагаев, Цыденжап Гомбоев гэгшэд түхеэрэлгээ, тусгаар түмэр хайрсаг соо һуулгагдаһан приборнуудаа анхаралтайгаар хаража шалганад. Эндэ барабан соохи температурыень үлүү ехээр дээшэлүүлжэ болохогүй. Хатаһан ногоониинь шатажа, түймэрэй аюулшье болежо магадгүй бшуу. Залуу трактористнууд Даниил Цоктоев, Бадмажаб Гомбоев, Николай Банаев гэгшэдэй ээлжээлэн асарһан хэршэгдэһэн ногоон мантан томо түмэр бункер сооһоо түргэн лэ хороно. Аргаахан эрьелдэһэн транспортёроор хангалтама үнэртэй ногоон дамжуулагдан ехэ барабан соо орожо хатаагдаад, «ПБС-3» түхэлэй оньһон түхеэрэлгэдэ брикет болгогдоод лэ мухарин гарана. Бэлэн болоһон брикедүүдээ тусхай бункер соо суглуулжа, тэндэһээ складуудта абаашажа хадагалдаг гуримтай. Наада талынь агрегат ногооной гурил гаргадаг юм. Эндэ ажаллагшад бүрил һаа хоншуухан үнэртэй гурил мэшээглээд лэ, складые даагша Владимир Хоргановта тушаанад. Тобшолбол, Арбуунай шэмэ шанартай тэжээл үйлэдбэрилдэг тусхай «фабрикын» коллектив хараалагдаһан даабарияа сүм дүүргэхээр эрмэлзэнхэй ажаллажа байгаа бэлэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ниитын адууһа малда тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ зорилготойгоор сабшалангай үрэжэл һайжаруулха, үргэдхэхэ хүдэлмэри горитойхоноор ябуулагдана. Тэжээл үйлэдбэрилхэ цехэй начальник Б. Г. Бадмаевай мэдүүлһэнэй ёһоор, хабар бүхэндэ сабшалан дээгүүрнь культуртехническэ хүдэлмэри ехээр хэгдэдэг байна. Луго-мелиоративна отрядуудай ме-ханизаторнууд дошо дэгнүүл отолжо суглуулха оньһон түхеэрэлгэ ухаалан зохёонхой, урагшатайгаар хэрэглэгдэнэ.

Урдандаа эндэхи Арбуунай бүхы сабшаланһаа 5 мянган центнер үбһэн абтадаг байһан юм. Харин мүнөө газарайнь үрэжэл һайжаруулһанай ашаар ургасыень эрид дээшэлүүлээ. Хабарһаа нааша оролдожо ургуулһан ногооень саг болзортонь сабшажа абаад, гол түлэб брикет болгохо зорилго табинад. Иигэжэ эндэхи ногоон шэмэ шанартайгаар суглуулагдахань гээшэ.

— Агрегадуудаймнай хүдэлмэришэд табан хоног бүхэндэ хараалагдаһан даабарияа сүм дүүргэхын түлөө шармайн оролдодог. Юуб гэхэдэ, эрхимлэхэдээ эрье хонёор урмашуулагдаха байна ха юм. АВМ түхэлэй агрегадуудай аша үрэ ехэ даа. Нэн түрүүлэн тэжээл шэмэ шанартайгаар абтана. Тэжээлэй шанар тодорхойлогшолой мэдүүлһэнэй ёһоор, ногооной гурилай, брикет болгогдоһон тэжээлэй шанар протеинээрээ юрын үбһэндэ орходоо 3—4 дахин дээгүүр байха юм. Тиихэдэ каротинаараа үбһэнтэй сасуулхада, ногооной гурил, брикет 5—6 дахин ехэ байна. Бидэ ногоогоор брикет гаргахадаа карбамид нэмэлсэжэ шанарыень эрид дээшэлүүлнэбди. Байгша ондо манай колхозой тэжээл бэлэдхэгшэд хараалһан түсэбөө сүм дүүргэхэл хүсэлэнтэй ажаллана, — гэжэ Баясхалан Гармаевич Бадмаев хэлээ һэн.

В. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехэй начальник Б. Г. Бадмаев, тэжээл тушаажа абагша В. Б. Хорганов гэгшэд брикет гаргадаг агрегадай хажууда.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ райондо хүдөө ажахы түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Жэшээнь, үхэр малай, адуунай, хойто зүгэй оронуудай тоо толгой нилээд олошоруулагдажа, үүлтэрынь ябала һайжаруулагдажа байна. Сабшалан, тарялангай газар улам үргэлхэгдэжэ, ороохо таряан, үбһэ тэжээл ехээр абтадаг болојо байнхай. Түбхын түрүүн БАМ-ай барилгашадые, түмэр замшадые, ангуушадые, геологуудые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүсэд һайнаар хангаха гэһэн зорилготойгоор эндэ «Тыйский», «Эстония», «Интернациональный» совхозууд эмхидхэгдээ бэлэй.

Районой хүдөөгэй ажалшад, БАМ-ай барилгашадай туһаламжаар адууһа малдаа жэлһээ жэлдэ ехэ хэмжээнэй үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, силос горитой даража, тэдэнэй һайн ондо оруулдаг болонхой. Үнгэрһэн жэлдэ районой ажахынууд 37 мянган центнер үбһэ бэлэдхэһэн байбал, байгша ондо тэрэнээ 47 мянган центнертэ хүргэхэ, 5 мянган центнер сенаж дараха зорилготой.

Энэ даабари дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын захиргаан, партком, нэгэдэмэл профкомой үүсхэлээр богони болзорто һайн шанартай үбһэ ехэ бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн звеногой коллективтэ «Нива» автомашина, «Урал» мотоцикл үгэхэ гэһэн шиидхэбэри абтанхай. Недели бүри мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолон гаргажа, эрхимлэгшэдтэ мүнгэн шан, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдадаг, нэрэ солонь БАМ-ай барилгашадай, районой ажалшадай дунда мэдээжэ болгогдодог. Тус трестын захиргаан 14 звено эмхидхэжэ, холын участогуудта эльгээбэ. Эдэнэр 9 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ байна.

Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив бүри июлиин 10-да үбһэ сабшаха буусадаа буужа, түрүүшын үдэрһөө ногоо унагааж эхилээ. Һүүлэй мэдээгээр энэ поездын звено 37 гектар газарта ногоо сабшажа, 70 центнер үбһэ һүрилөөд байна. Барилга-хабсаралгын 708-дахи, 608-дахи поезднуудай, заһабарилгын-механическа баазын звенонуудай гэшүүд түрүүшын лэ үдэрһөө тон эдэбхитэйгээр ажаллажа, һайн шанартай үбһэ ехээр бэлэдхэхын тула эрид шангаар тэмсэжэ оробо.

— Байгша ондо хура бороо ехэ ороногүй. Уһа голнууд ехээр үерлээгүй. Үбһэ ногооншье һайнаар гаранхай. Эмхи гуримтайгаар хүдэлөө һаа, бидэ ехэ тэжээл бэлэдхэхэ аргатайбди, — гэжэ Хойто-Байгалай РАПО-гой түрүүлэгшэ В. И. Бачеев хэлэнэ.

«Нижнеангарсктрансстрой», «Запбамстроймеханизация», «Мостострой-9» трестнүүдэй, «БАМтоннельстрой» управлениин коллективүүд эгээл түрүү хүдэлмэришэдөө үбһэ бэлэдхэхэ хүнгэн бэшэ ажалда эльгээгээ. БАМ-ай барилгашад хүдөөгэй ажахынуудта 23 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабаритай. Эдэнэр һайн шанартай үбһэ ехээр бэлэдхэхэ гэһэн Улаан-Үдын районой Оронгын сомоной, Кабанскын районой Селенгинскын поселково Соведүүдэй үүсхэлые һайшаан дэмжээд, августын 18-най хаһагдатар үбһэ бэлэдхэхэ даабаряа дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай, шангаханаар хүдэлжэ байна.

— БАМ-ай барилгашад ниитын малда жэл бүри үбһэ ехээр бэлэдхэжэ, горитой туһа хүргэнэ. Энэ жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, КПСС-эй ЦК-гай 1984 ондо тэжээл ехээр бэлэдхэхэ тухай гаргаһан тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байха,—гэжэ В. И. Бачеев хэлэнэ. БАМ-ай барилгашад үгэдөө хүрэхэл байха.

А. ЕФРЕМОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хойто-Байгалай район.

...ЭМТЭ ЯБАДАЛ ДАБТАГДАХА ЁҺОГҮЙ

...Хиросима ба На-...гасаки хотонууд дээрэ США-...гай сэрэгэйхидэй ...атомна бомбо хаяһан ойтой ...холбоотойгоор, Эб найрам-...далай талаар ажалха совет комитет ...мэдүүлэл ...хэбэ.

...й саада тээ амери-...канска сэрэгэй онсо шал-...гажа хэ... эдэ хотонууд ...дээрэ атомна бомбо хаяһан бай-...на. Тэрээн дотор хэлэг-...... аршье гэм зэмэгүй ...зуугаад мянган япон ... — эхэнэрнүүдэй, ...гшэдэй, үхибүүдэй ... һалгааһан энэ уд-...... ябуулгань хүн тү-...... харша хэтэрхэй ...ябадал болоно.

...Мүнөөдэршье Пентагоной ...буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые улам һүжэрөөжэ, уласхоорондын байдалые орёо түгшүүрилтэй болгоо. Дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сарахын, эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряахын ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө үргэн ниитэ зоной хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ үргэдэнэ.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые сүм хорихын түлөө, Японие дахин зэбсэгжүүлхэ политикые ба Ази-Номгон далайн районуудтахи США-гай сэрэгэй балмад ябуулганууд та тэрэниие хамаадуулха һэдэлгэнүүдые буруушаан, «томагавк» гэжэ ядерна ракетэнүүдтэй США-гай Далайн сэрэгэй хүсэнүүдэй корабльнуудые Японой портнуудта оруулхагүй, «ядерна зэбсэг хэрэглэхэгүй гурбан гол ёһые» бодотоор бэелүүлхын түлөө, «аюулгүй байдалай япон-американ договорые» болон Японой газар дээрэхи американ сэрэгэй баазануудые усадхахын түлөө, эб найрамдалта ба нейтральна Японой түлөө түрүү үзэлтэй япон олониитын ябуулдаг тэмсэлые нэгэн һаналтайгаар дэмжэдэг байһан тухайгаа эб найрамдалай тала баримталдаг совет хүнүүд Хиросима болон Нагасаки хотонууд дээрэ атомна бомбонуудай хаягдаһан ойдо дахин мэдүүлнэ.

Хүн зониие олоорнь хюдаха бүхы хэрэгсэлнүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхахын түлөө Советскэ Союз, эб найрамдалай тала баримталдаг совет хүнүүд һуларшагүй тэмсэл ябуулдаг. Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые зогсоохо, харин удаань арад зоной ажабайдалһаа тэрэниие огтолон зайлуулха зорилготой 100-һаа дээшэ дурадхалнуудые ООН-ой хаража үзэхын тула СССР гансахан һүүлэй жэлнүүдтэ оруулһан байха юм. Тиин мүнөөнэй уласхоорондын орёо түгшүүрилтэй байдалда, 80-яад онуудта хараадуулан, КПСС-эй XXVI съездын зохёон найруулһан эб найрамдалай программые хүтэлбэри болгон, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын, мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэндэ амгалан тайбан байдал сахин хамгаалхын тула манай орон бүхы юумэ хэнэ. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай ёһо хэмжээн тухай, замбуулинда зэбсэг хэрэгсэлнүүдые дэлгэрүүлхэгүй тухай совет эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд имагтал иимэ зорилготой юм.

Американ империализмын зүгһөө ядерна дайнай аюулай улам ехэ боложо байхада, империализмда харша эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдэй жагсаалые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэй байна гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээлгые зогсоохо, түби дэлхэйн бүхы арадуудта эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангаха, Хиросима ба Нагасаки хотонуудай гасалаание дабтуулгахагүй гээшэ дэлхэйн бүхы оронуудай эб найрамдалта олониитын табидаг эрилтэнүүд болоно.

(ТАСС).

ДЭЛХЭЙН АРАДУУДТА АМГАЛАН ТАЙБАН БАЙДАЛ

Дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сарахын, эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряалгын ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө үргэн ниитэ арад зоной хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ үдэрһөө үдэртэ улам үргэдэнэ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэреэр ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын ба атомна бомбодолгоһоо хохидогшодтой һаналаа нэгэдэлгын ябуулганууддай долоон хоног августын 6-һаа 13 болотор үнгэргэгдэнэ. Соведүүдэй ороной ажалшад энэ шиидхэбэрие халуунаар угтаһан байна.

Москвада, Ленинградта, союзна республиканудай ниислэл хотонуудта, бусад хото городуудта, олониитын митингнүүд болон суглаанууд үнгэргэгдэнэ. Тэдээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, шэнэ дайнай аюулые зайсуулан саралгада, мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэндэ амгалан тайбан байдал сахин хамгаалгада шэглүүлэгдэһэн СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүдые нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһан тухайгаа совет хүнүүд мэдүүлнэ. Хиросима ба Нагасаки хотонууд дээрэ атомна бомбын хаягдаһан ойдо буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгэдэ эсэс табихын, түби дэлхэйн бүхы арадуудта эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын тула хүсэнүүдээ нэгэдүүлхые, хүсэлэл оролдолгонуудаа эдэбхижүүлхые эб найрамдалай тала баримталдаг совет хүнүүд империализмда харша эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдые уряална.

Долоон хоногой хэмжээн соо Донецкэ областиин ажалша коллективүүдтэ эб найрамдалай вахтанууд үнгэргэгдэжэ, харин ажаллажа олдоһон мүнгэниинь эб найрамдалай совет жасада оруулагдаха юм. «Хиросима дахин бү дабтагдаһай» гэһэн уряа доро Ворошиловградска областиин пионернүүд дайн дажар буруушаалгын ябуулгануудые үнгэргэхэ, Эб найрамдалай түлөө велосипедээр урилдалга «Хабаровск—Владивосток» гэһэн маршрудаар үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. (ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АЖАЛДАНЬ НҮЛӨӨЛНЭ

Манай совхоз байгша ондо ниитынгээ адууhа малда 25284 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула бидэнэр үбhэшэдэй табан звено байгуулаабди. Тэдэнэймнай 3-ниинь гүйсэд оньhожоруулагданхай. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй коллективүүдые хүтэлбэрилэгшэдөөр харюусалгатай, хүндэтэй хүнүүд томилогдонхой. Жэшээлхэдэ, нэгыень дүршэл шадабаряар түтэс механизатор, совхозой партбюрогой гэшүүн, партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Цыден-Дамба Цыдыпович Цыренов ударидана. Тиихэдэ удаадахи оньhожоруулагдамал звеное сомоной Соведэй депутат Н. Я. Петров хүтэлбэрилнэ. Оньhон техникээр хангагданхай удаадахи коллектив ажахын бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ — В. Л. Саможаповта даалгагданхай. Тиихэдэ гар хажууршадай хоёр звено эмхидхэhэн байнабди. Нэгэниинь совхозой залуу хүдэлмэришэд, студентнэр болон hурагшадhаа бүридүүлэгдээ. Нүгөөдэдэнь ажахын харьяата газарта оршоhон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ороhон байна.

Совхозой партийна бюро үбhэшэдэй ажал хэрэгүүдтэ дүүрэн нүлөө үзүүлжэ байхын тула партийна бүлэгүүдые эмхидхээ юм. Онсолон тогтобол, иимэ болоно. Витаминтай ногооной гурил гаргадаг түхеэрэлгэдэ хүдэлэгшэ 4 коммунист нэгэндэньороно. Б. С. Чимитов партгрупоргнь юм. Тиихэдэ В. Л. Саможаповай, Ц-Д. Ц. Цыреновэй хүтэлбэрилдэг звенонуудта партийно-комсомолой бүлэгүүд байгуулагданхай.

Владимир Ленхобоевич Саможапов оньhожоруулагдамал звено хүтэлбэрилдэг гэжэ дээрэ дурдаа hэмди. 15 хүдэлмэришэн коллективтэнь мүнөө хүдэлнэ. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй тус звенодо бүхэли жэлэй туршада 7 хүн ажалладаг юм. Петр Вавилович Полянский, Базаржаб Намсараевич Ринчинов, Анатолий Федорович Разуваев, Данзан Дамбаевич Содбоев, Баяр Базаров, Агбан Цыренжапов гэгшэд хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг коллективэй гэшүүд болоно. Харин үбhэ хуряалгын үедэ хүдэлмэришэдые нэмэжэ абадаг. Үнгэрhэн жэлдэ тэдэнэр даажа байhан нуга сабшалангайнгаа гектар бүриhөө 36 центнер үбhэ хуряаhан габьяатай. Тиигэжэ коллективэй гэшүүн бүхэн ажалайнгаа эсэсэй үрэ дүнгүүдэй гаргагдаhанай hүүлээр 1300-гаад түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абаhан гээшэ. Тус звеногойхид байгша ондошье үндэр ургаса хуряажа абахын тула ехэ хүсэл оролдолго гаргаа. Тэдэнэр 385 гектар сабшалангаа хоёр удаа уhалhан, аммиачна селитрэ, мочевинэ газарай хүрьhэндэ оруулhан байна. Тэрэшэлэн нуга сабшалангаа борнойлоо юм. Теэд сагай уларилай эрхэ байдалhаа уламжалжа, ногоонойнь ургаса бирагүй. Энэ ушарhаа тэдэнэй түсэбынь-шье урда жэлэйхидэнь орходоо, доогуур бшуу. Тус звенодо ажаллагшад даажа, харууhалжа байhан сабшаланhаа 5835 центнер үбhэ ноосэлхэ ёhотой. Харин үшөө нэмэлтэ газарай ургаса хуряаха даабаритайнь хараха болоо hаа, түсэбынь 7718 центнер юм. Энэ коллективэй гэшүүд үбhэ бэлэдхэжэ эхилhэн түрүүшынгээ үдэрhөө хойшо ажалайнгаа эршэ түргэдхэжэ байнхай. Тэдэнэр июлиин 15-hаа hүринүүдые бодхоожо эхилээ hэн. Тиигээд табан хоногой туршада томохон табан сомоо табяа. Сабшаhан ногоонойнгоо хатамсаарнь лэ дары хуряалгаа ябуулдаг гуримтай. Тиигэжэ тэдэнэр сабшагшадайнгаа hүүл даран, огто үлэнгүй хүдэлнэ. Сабшалга хуряалга хоёройнь хоорондо миин хоёр hүри бодхоохо хэмжээнэй үбhэн ходо үлэнэ. Энэ хуряагдаагүй үбhэниинь үшөө хүсэд хатаадүй ногоон болоно бшуу. В. Л. Саможаповай дааhан звенодо хүдэлдэг хүн бүхэн оролдосотойгоор, журам гуримтайгаар ажаллана.

Назар Яковлевич Петровой хүтэлбэрилhэн коллектив мүн лэ урагшатай hайнаар хүдэлжэ байнхай. Звенодонь 14 хүн тоологдоно. Тэжээл бэлэдхэдэг ажалда мэргэжэhэн хоёрдохи энэ коллективтэ саг үргэлжэ табан хүн хүдэлдэг. Н. Я. Петровтой хамта тэрэнэй хүбүүдынь — Леонид Сергей хоёр, Д. Н. Титов, А. Л. Алехин гэгшэд ажалладаг гээшэ. Эдэнэр Владимир Ленхобоевичой хүтэлбэрилhэн үбhэшэдтэй жэлhээ жэлдэ мүрысэдэг юм. Ажалай эсэсэй үрэ дүн шалгарhан нэгые элирүүлнэ бэээ.

Совхозой партбюро, профком тэжээл бэлэдхэгшэдэйнгээ дунда дэлгэрүүлэгдэhэн мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдые арбан хоногтоо нэгэ удаа гаргана. Тиигэжэ эрхимлэгшэдэй нэрэ хүндэдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэнэ, «лайшалхы», «сахилгаан» хуудаhанууд толилогдоно, фото-зурагуудынь абтажа, ханын газетэдэ гаргагдана. Звено бүхэнэй агитаторнууд ажалай урилдаанай ябаса тухай суг хүдэлдэг нүхэдтөө хөөрэжэ үгэнэ. Мүн тэдэнэй ойлгуулалмжын бусадшье хүдэлмэри бэелүүлжэ байhаниинь элитэ. Тиихэдэ партбюрогой гэшүүд тэжээл бэлэдхэгшэдэйнгээ ажал хэрэгүүдээр саг үргэлжэ hонирхон, тэдээнтэй уулзажа, шиидхэмээр болоhон бүхы асуудалнуудыень дары дүүргэхэ талаар хэмжээнүүдые абана, дүүргэнэшье.

Иигэжэл үбhэшэдэйнгөө ажалда нүлөөлхэ, хүдэлмэриинь эршые түргэдхэхэ ябадалда анхаралаа ехээр хандуулжа байнхайбди.

Ц. БАТУЕВ,
Бэшүүрэй совхозой партбюрогой секретарь.

ХҮДЭЛМЭРИШ[...] ҮҮСХЭЛ ХҮС[...]

Үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудаа hайса хаража үзөөд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэhэн үүсхэл барилга хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив гаргаа hэн. Энэ hайн hайхан үүсхэлыень БАМ-ай Буряадай участогай хүдэлмэришэд олоороо дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаад, хаба шадалаа туршалсан, эрид шангаар хүдэлжэ байнхай. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын хүдэлмэришэд үдэр бүри эгээл үндэр бүтээсэ туйлаха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, hайн үрэ дүнгүүдые туйладаг. Бүхэсоюзна, республикын мүрысөөнүүдтэ хэдэн удаа илажа, СССР-эй транспортна барилгын министерствын, профсоюзай ЦК-гай, мүн КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугуудаар шагнагдаhан юм. Тус коллективэй нэрэ соло республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэhэншье байха.

Туйлаhан амжалтануудаа саашадань улам арьбадхажа, ехэ, багашье объектнүүдые саг болзортонь, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушааха, гүрэнэй даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ тус коллектив оролдодог. Шэнэ онол арга, оньhон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар эндэ яhала эдэбхитэй ажал ябуулагдана. Поездын хүдэлмэришэд бригадна подрядай гуримаар бүхы ажалайнгаа 65 процентыень бэелүүлдэг болонхой. Тус поездын хүдэлмэришэд 1979 ондо оройдоо 57 километр зайда түмэр харгын рельс табиhан байбал, үнгэрhэн, 1983 ондо 135 километр зайда түмэр харгын рельс табяа бэлэй.

Хойто Муяын хадануудые дабажа, Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр түмэр харгы бариха даабаряа болзорhоонь холо урид дүүргэhэн тухайгаа КПСС-эй ЦК-да, КПСС-эй Буряадай обкомдо hаяшаг баяр баясхалантайгаар элидхээ hэм шуу. hүүлэй мэдээгээр, тус поездын хүдэлмэришэд Витим мүрэнhөө зүүлжээ, Шэтын участок дээрэ түмэр харгын рельс арбаад гаран километр зайда табяад байна.

— Бидэ БАМ-ай 883-дахи километртэ оршоhон Сюльбан нютаг хүрэтэр түмэр харгын рельс табижа, ноябриин 7-до бэшэ, харин октябриин 1-дэ Түбэй участогhаа Витим тээшэ хурдан түргэнөөр дабшажа ябаhан И. Варшавскиин бригадатай уулзажа, БАМ-ай hүүлшын «алтан рельс» холбохоор эрид шиидэнхэйбди, — гэжэ барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын бригадир, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат А. В. Бондарь мэдүүлнэ.

— Минии хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд, шпалада рельснүүдые холбон хадаха тон харюусалгатай ажалда хүдэлнэ. Рельс болон шпалануудые, хадааhа дутамаггүйгөөр абанабди. Гурбан халаанай туршада ажалаа эмхидхэжэ, сүүдхэдэ 1500 метр хадагдаhан рельс гаргаха даабаряа 1700—1900 метртэ хүргэнэбди. Бидэ БАМ-ай 835-дахи километртэ оршодог Куанда хүрэтэр түмэр харгын рельс табихаар гүйсэд бэлэн байнабди, — гэжэ рельснүүдые бэлдэгшэдэй бригадир В. П. Бритиков хөөрэнэ.

Поездын партийна эхин организаци хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулалмжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон эдэбхитэйгээр ябуулжа, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ анхаралаа хандуулдаг. Коммунистнуудай, юрын хүдэлмэришэдэй гаргаhан үүсхэлые саг дары дэмжэдэг, али бүхы аргаар туhалдаг байха юм.

Буряадай участок дээрэ түмэр харгын рельс табижа эхилхэдэ, олон бэрхэшээлнүүд дайралдаа. Илангаяа рельс, шпала ходол дуталдаха. Новокузнецкын металлургическа комбинадай, Тайшедэй шпала гаргадаг заводой коллективүүд заримдаа материал эльгээжэ, заримдаа огтошье эльгээхэгүй. Тиигэжэ хүдэлмэриемнай ехэ hаатуулдаг байгаа.

— «Хүдэлмэриин эстафетэ» гэhэн уряа доро социалис мүрысөө дэлгэрүүлэе, — гээд коммунист Александр Бондарь дурадхал оруулаа бэлэй. Энэнь юун гэhэн удхатай юм ааб гээд уншагшад hонирхожо болохо. БАМ-ай барилгада хэрэгтэй материал гаргадаг завод, комбинадуудай хүдэлмэришэд дундаа социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталаад, тэрэнэй дүүргэлтые ехэл наринаар хинан шалгалсадаг болоо. Бэе бэедээ ябалсажа, али зэргын амжалтатайгаар гүрэнэй даабари болон уялгаяа дүүргэжэ байhан тухайгаа, дутагдалнууд тухайгаа хүдэлмэришэд нюун нөөнгүйгөөр сэхэ руунь хөөрэлдэдэг байха юм. Байгша оной эхинhээ А. Бондариин, В. Бри[тиковэй] бриг[...] лэгшэд гурб[...] кузнецкын [...] комбинат, Т[...] гаргадаг завод[...] дэлмэришэдтэ[...] хөөрэлдэhэн [...] Бондариин [...] дээрэ эмхид[...] дая гвардия[...] театрай бүлгэ[...] ла гаргадаг [...] ришэдэй үр[...] парткома» [...] олоной hайша[...] лэй. Эдэ бүх[...] ганууд хүдэ[...] тивүүдэй д[...] холбоо барис[...] рэгтэ ехэ үү[...] дэг байха юм[...] надуудай хүд[...] ай барилгаша[...] зэргын хүшэ[...] байдалда аг[...] хэгдэжэ байh[...] нюдөөр хара[...] лон рельс бүр[...] саг болзорто[...] оролдодог б[...]

Байгша оно[...] Буряадай уча[...] шын «алтан [...] hоо холо үр[...] гайхамшаг ам[...] бэлэй.

Агуу Октяб[...] ойн hайндэрт[...] шын «алтан р[...] ашаанай поез[...] ха гэhэн үүсх[...] ганизацинууда[...] гаргаа hэн н[...] КПСС-эй ЦК [...] hайшаан дэм[...] тоггоол гарга[...]

hаяшаг үн[...] тийна суглаа[...] хабсаралгын [...] дын коммуни[...] 7-до бэшэ, [...] 1-дэ БАМ-ай [...] хүдэлмэришэ[...] «алтан рельс[...] дар табиха. [...] шэ ашаанай [...] ябуулха гэhэн [...] Буряадай уча[...] ришэдтэ, бар[...] гаргадаг завс[...] дай коллекти[...] бэшэгээр хан[...] участогай хүд[...] үүсхэлыень h[...] бүри эдэбхит[...] мүрысөөндэ х[...] хай.

Байрын [...] мышленна о[...] рилгада ком[...] роо хабаада[...] баряа үлүүл[...] Коммунист [...] А. В. Берг, В. [...] лон бусадай [...] бригадануудай [...] мүн лэ hара, [...] гөө даабари [...] дундаhаа шал[...]

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭЭ

ГУСИНООЗЕРСК. (Манай корр.). Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхайн түрүү горняк, коммунист Анатолий Кузьмич Шевченкын хүтэлбэрилдэг бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабари болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа үсэгэлдэр элидхэбэ.

Үнгэрhэн энэ үе соо тус бригадын гэшүүд дүн хамта табан миллион 300 мянган кубометр хүрьhэн шорой нүүрhэнэй хэбтэшэ дээрэhээ хуулажа абаhан байха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ бригадын гэшүүд шэнэ, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абахадаа, жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур нэгэ миллион кубометр шорой малтан гаргахабди гэжэ мэдүүлhэн байна.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭРШЭ ШАНГАДАНА

Бүд нэхэдэг предприятинуудай дунда дэлгэрhэн Бүхэроссиин социалис мүрысөөнэй түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд согсологдожо, Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай коллектив илагшада тоологдобо.

Хахад жэлэй туршада түсэбөө үлүүлэн 1130 түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө. Партиин ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ажалай бүтээсые түсэбhөө гадуур нэгэ процентээр дээшэлүүлхэ гэhэн уялгатай hаа, тэрэнээ нэгэ хахад процентээр дүүргээ. Тиихэдэ Шанарай тэмдэгтэй продукци гаргаха талаар түсэб мүн лэ бэелүүлэгдээ. 10 мянган түхэригэй продукци арьбадхан алмагдаа.

Мүнөө Росси дотор суурхаhан комбинадай хүдэлмэрилэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан ажалай шэнэ вахтада жагсаба. «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулан дүүргэхэ» гэhэн патриотическа үүсхэлые бүд нэхэгшэ, партиин гэшүүн Вера Демидовна Яковлева гаргажа, тэрэниие дэмжэхыень комбинадайнхидаа уряалаа. Энэ сэнтэй үүсхэлые бүд нэхэгшэд коммунистнууд Зоя Григорьевна Болокова, Евдокия Куприяновна Медведева, Валентина Михайловна Потемкина, комсомолшууд Галина Анатольевна Лищева, Татьяна Александровна Кондратьевна гэгшэд hайшаан дэмжэжэ, мүн лэ иимэ уялгануудые абаба.

Байгша оной июль hарада түрүү бүд нэхэгшэ Валентина Васильевна Федосеева зургаан жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэhэн тухайдаа баяртайгаар мэдүүлээ hэн. Тиихэдэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые Б. Н. Бальжироватай, Д. Ц. Раднаевай, В. Д. Фуфачевой, Ф. Е. Островерховэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд туйлажа, комбинат дотороо нэрэ солоёо дуудуулжа байнхай.

(Манай корр.).

ОВОЩ УРГУУЛАГШАДАЙ ОРОЛДОЛГО

Репортаж

«Заветы Ильича» совхозой огородой талмай жэл ерэхэ бүри ургана. Хоёрхон жэлэй саанахана энээгүүр ябахадам, овощ ургуулгаар үнинэй мэргэжэhэн совхозой агроном Екатерина Дабаевна Баирбиликтуева конторо соо намтай уулзахадаа:

— Мүнөө талмаймнай 50 гектар байгаа hаа, хойто, саада жэлдэ 100 гектар болотор үргэдхэхэ зорилго бидэнэй урда табяатай, — гэжэ хэлээ бэлэй. Гадна теплицэнүүдые үргэдхэхэ тухай хараалагдаhан байгаа.

Энээн тухай дуулахадаа, хоёр жэл соо бүхы талмайгаа хоёр дахин нэмэхэнь гайтайл хаш гэжэ hанагдаа hэн. Теэд бодото байдалтайнь танилсахада, нёдондо 80 гектар хүрэтэр үргэдхэгдөө hаа, байгша ондо одоол 100 гектарта хүргэгдөө. Тэрэ тоодо 18 гектар үгэрсэ, 7 гектар помидор, 5 гектар свекло, 46 гектар капуста гэхэ мэтэ болоно. Капуста ургуулхаар гол түлэб мэргэжэhэниинь элитэ.

Иимэ ехэ талмайтай болобошье, хүдэлдэг зонойнь тоо тэрэл зандаа үлэнхэй. Тиимэhээ огородшодой кадрнуудые олохо, бэлдэхэ, тэдээндэ зохихо эрхэ байдал хангаха талаар совхозой хүтэлбэрилэгшэд, партийна, комсомолой организацинууд ажахынгаа үйлэдбэрие саашадань эршэтэйгээр хүгжөөхын тула hаяын жэлнүүдтэ амар бэшэ зорилгонуудые шиидхэхэ ушартай болоно. Мүн энэ тухай ехэ талмайе гансал өөрынгөө кадрнуудаар хангахань хүшэр hэн тула ажахын шефүүд: судна бүтээлгын завод, оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэл, Дотоодын хэрэгүүдэй министерство энэ үедэ ехэ туhаламжа үзүүлнэ.

Манай ерэhэн үглөөгүүр шефүүдые асарhан хэдэн автобусууд Хурамша hууринай үйлсэнүүдээр дайралдаа hэн.

— Екатерина Дабаевнатай энэ үедэ уулзахань бэрхэ ааб даа, — гэжэ совхозой директор П. Б. Банзаров энеэбэ. — Огородоймнай талмай энэ тэрээгүүр таранги ха юм. Ябагаар олохотнай хэсүү. Энэ машинаараа хүргэhүү, — гэжэ дурадхаба.

Кокориной огород ошоhомнай, Е. Д. Баирбиликтуева «Черемушки» гэжэ пионерэй лагерьhаа ерэhэн бүлэг үхибүүдые үгэрсын участок тээшэ абаашажа ябаба. Тэрэ «Мушкетеры» гэжэ нэрэтэй 1-дэхи отрядай ахалагша пионернүүд байба. Гол түлэб городойхид.

— Огород дээрэ хүдэлжэ үзэhэн гүт? — гэжэ hонирхоходом:

— Үзэhэн ааб даа. Юу ядахабибди, — гэжэ омогшоогоор мэдүүлбэ.

— Отрядтнай ямар уряатайб?

— Тэмсэхэ, бэдэрхэ, олобол, алдахагүй!

Бургаг ногоотой тэмсэхэсэ ерэhэн эдиршүүл отрядай вожата Ольга Филатовагай хүтэлбэри доро даалгагдаhан участогаараа таража, ажалаа эхилбэ.

— «Черемушки» гэжэ лагерьhаа, манай hургуулиин ажалай болон амаралтын лагерьhаа үхибүүд үдэр бүри эндэмнай ерэжэ туhалдаг, — гэжэ Екатерина Дабаевна хөөрэнэ. — Үхибүүд гэжэ шамарлахаар бэшэ. Хоёр-нэгэ ногоо зулгааhаар байтарнь, нэгэ мэдэхэдэш, бүхэли талмай болошоно ха юм..

Совхозой огородой ехэнхи талмайнь мүнөө Будашхан гэжэ газарта оршодог юм. Малагар гүбээгэй үбэрhөө нааша жэгдээр хүхэрэн харагдаhан капустын зуруудууд зэрэлгээн соо тамарна. Нэгэ-нэгээршье, бүлэг-бүлэгөөршье ногоо түүжэ ябаhан хүнүүд поли дээгүүр эндэ-тэндэ харагдана. Нэгэ бүлэг зоной хажууда ошоходом, эдеэлхээ hуугаад байhан Дабаевтанай бүлэ байба.

— Нима-Ханда Ринчиновна гээшэб, — гэжэ дунда наhанай эхэнэрынь харюусаба. Тойроод hууhан зоноо заагаад: — Энэ булта минии үхибүүд, Норжома гэжэ бэримни хамhалсана. Пурбо-Ханда басагантаяа хоёр участок даанхайбди. Иигэжэ олоороо ерэхэдээ, юу хэхэбибди даа.

Эдэнэй хажууда hууhан залуу басаган Цыренсуу Гончикова эндэхи звеногой комсорг байшаба. 17 хүн cooho 11-ниинь комсомолшууд, албаяа дүүргэжэ ерэhэн Бимба Бимбаев гэжэ нэгэ хүбүүншье бии.

— Урдаа хараха зомнай — үнинэй огородто хүдэлдэг Балма Гатаповна Лубсандоржиева, Эльвира Дашинимаевна Лодоева, Бадма-Ханда Дагбаевна Дондокова гэгшэд болоно, — гэжэ Цыренсуу хөөрэнэ. — Эдэнээ аргагүй хүндэлжэ, зүбшэл заабариинень ходо дуулажа ябадагбди. Хүн бүхэндэ 2—2 гектар овощ даалгагданхай. Иимэ ехэ талмайтай байгаад, hали-боли хүдэлжэ болохогүй — үбhэндөө даруулшахаш.

— Зүб, зүб. Бултал оролдожо хүдэлнэ гээшэ, — гээд, совхозой түб ошожо ерэhэн Екатерина Дабаевна Баирбиликтуева хөөрэлдөөндэ оролсобо. — Эгээл эрхимээр хүдэлнэ гэбэл, В. В. Гомбоева, Х. Б. Цурбуева, юрэдөө, нэрлээ hаа, байха даа. Энэ манай механизаторнууд Ч-Д. Б. Чимитов, Н. Ч. Дандаров, И. Х. Кокорин, Б-Ц. Бальжиров гэгшэдые нэрлээгүйдэ аргагүй. 5 трактор, ДДН-100, ДДН-70 гэжэ уhа сасадаг хэдэн түхеэрэлгэтэйбди. Ургамалнуудай хоорондохи зуруудуудые оньhожоруулагдамал аргаар элдүүрилнэбди. Техникэгүйгөөр энэ ехэ талмайе яажа хүшэ хүрэбэ гээшэбши.

— Энэ жэлэйтнай зорилгонууд ямар бэ?

— Гектар бүхэнhөө дунда зэргээр 178 центнер овощ хурнаха түсэбтэйбди. Бүхы 100 гектарhаа 17800 центнер болоно гүб даа. Мүнөө дээрээ 5 тонно эртын үгэрсэ хуряанхайбди.

Овощ ургуулагша залуу басагадаар hуулсажа, минеральна үтэгжүүлгэ асархаяа ошоhон машинаар совхозой түб ерэбэбди. Сэхэ урдам hууhан Бимба Бимбаевай шог зугаа гаргахадань, басагад эгшэтэрээ энеэлдэжэ, хүдөө харгын хонхосогоор дондорhон машинамнай улам сортоотой дорюунаар урагшаа дабхиhан мэтэ үзэгдөө hэн.

Һ. БАДМАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: овощ ургуулагша комсомол-залуушуулай звеногой гэшүүд.
Авторай фото.

Совет [...]

ҮРЭhЭ ХҮРЭНГӨӨР ХАНГАНА

Киргизиин таряашад орондотор кукуруза ургуулдаг гол зононуудые hайн шанартай үрэhэ хүрэнгөөр хангажа шадаха боложо. Үрэhэ хүрэнгэ буйлуулха, бэлэдхэхэ инструкциие hайжаруулhанай ашаар тэдэнэр иимэ аргатай болобо гээшэ. Новотроицка үрэhэ хүрэнгэ илгаха, хатааха завод hаяхан эндэ ашаглалгада тушаагдаба. Завод сезоной туршада Киргизидэ абтаhан бүхы үрэhэ хүрэнгын гурбанай нэгэ хубиие тарилгын үндэр шанарта хүргэхэ шадалтай.

Поли дээрэhээ абтаhан ургасаяа тоог дээрэ түрүүлэн буйлуулжа байнгүй, предприятиин технологическа мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусама лининүүдтэ сэхэ тушааха аргатай болобо. Үрэhэ хүрэнгэ автомат аргаар түрүүлэн буйлуулагдана, сорт сортор илгагдана, амhартагдана. Нарин автоматика продукци хадагалалгын зохид тааруу гурим сахина.

Киргизиин агропромышленна комплексын талаар хамжагшад hалбариие индустриальна ёhоор хүгжөөхэ нэгэ түсэбөөр хүдэлнэ. Шэнэ заводой барилгатай адли хүдэлжэ байhан гурбан завод hэльбэн шэнэлэгдэhэн байна.

Тусхай мэргэжэлтэ шэглэлтэй бүхы хорин ажахын таряашад үрэhэ хүрэнгэ үйлэдбэрилгын промышленна технологи нэбтэрүүлбэ. Тарилгынгаа талмайе үргэдхэнгүйгөөр түрүү технологи нэбтэрүүлhэнэй, ургаса ургуулгые дүүрэн оньhожоруулhанай ашаар таряашад хоёр дахин ехэ продукци абаха аргатай болоhон байна. Киргизи ороной кукурузын полинуудые үрэhэ хүрэнгөөр хангадаг томо ажахытай. РСФСР-эй, Азербайджан, Туркмени болон Грузиин колхоз, совхозууд Киргизиhээ үрэhэ хүрэнгэ абадаг юм. Аха дүү республиканууд 150 мянган гектар талмайда Тянь-Шаньда ургуулагдаhан үрэhэ хүрэнгэ таригдадаг.

Фрунзе.

ШУКШИНДА АЙЛШААР

Алтайн Сростки тосхондо, В. Шукшинай түрэhэн нютагта, уран зохёолшын 55 наhанай ойдо зорюулагдаhан уран зохёолой заншалта hайндэр боложо үнгэрбэ.

Уран зохёолшын ажаллаха, амарха [...] да дээрэ т[...] хид, уран [...] честые үнд[...] хизаарай нют[...] хүнүүд, Мос[...] бусад город[...] сугларба.

Уран үн[...] эхилбэ. КПСС[...] комой секре[...] уран зохёол[...] В. Поволяев, [...] норежиссер [...] болон бусад[...] уулзалгануу[...] байдал боло[...] ажалша хүн[...] магтан дуул[...] тухайнь хөө[...]

Прозаигууд[...] сугларагшадт[...] бүтээлнүүд т[...] уран hайхан[...] жэлтэ актёр[...] най рассказ[...] сэнүүдээр [...] даhан зүж[...] дые харуулб[...]

Алтайн хү[...] гаа хүбүүн[...] нангинаар са[...] hургуулинууд[...] тэрэнэй нэр[...] Уран зохёо[...] водо дураг[...] клуб городу[...] та мүнөө хү[...] шинай байш[...] дэлмэри ябу[...] бүри арбаа[...] ерэдэг юм.

Сростки. Алтайн хиз[...]

ЗҮҮН ЗҮГ РУ[...]

Карска дала[...] оршодог М[...] hаа «Ленин» [...] то мүлhэн [...] маралгада [...] скын далай[...] булэг ледок[...] холын Хойт[...] Чукоткын хүн[...] дэ түрүүшын[...] жэ, зүүн зүг[...] атомоход га[...]

«Мончегорс[...] сэтэ теплоx[...] лайн уhан [...] эртэ эхилhэн [...] «Леонид Бре[...] то үдэшүүлэ[...] дэн мянган т[...] Певек руу а[...] тикада хүдэл[...] хөөрэлгэгүй [...] зүг шэглүүл[...] манскhаа гар[...]

Мурманск.

ХОЁР ОНДОО БАЙДАЛТАЙ

Эдэ үдэрнүүдтэ «Шергинский» совхозойхид районойнгоо бэшэ ажахынуудтал адли ниитынгээ адууhа малда үбэлэй үедэ хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ эршэтэйгээр ябуулжа байна. Энэ талаар тус совхозой директор нүхэр В. И. Кострико манда иигэжэ хөөрэбэ:

— Тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай хаhадаа эртүүр бэлдээ hэмди. Энэ шухала кампанида хабаадуулагдаха тракторнууд, косилканууд, үбhэ hүрилдэг түхеэрэлгэнүүд саг соогоо заhабарилагдажа дүүргэгдээ. Үбhэшэдэй звенонууд байгуулагдаад, гүйсэд техникээр хангагдаа, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Хажуудань зогсожо байhан ажахын парткомой секретарь А. М. Мухин:

— Отделени бүхэндэ нэгэ-нэгэ оньhожоруулагдамал, морин болон гар хажууршадай звено байгуулагдаа. Иигэжэ мүнөө совхоз дотор бүхыдөө оньhожоруулагдамал 3, гар хажууршадай 3 звено нуга сабшалан дээрээ гараад хүдэлжэ байна. Коллектив бүхэндэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар түсэб даабари үгтэнхэй, эдэнэрэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Оньhожоруулагдамал 2 звеногой гэшүүд хамтын подрядай гуримаар ажаллажа, нөөсэлhэн үбhөө намар тушааха, ажахытаяа тооцоо хэхэ юм, — гэжэ нэмэбэ.

Красный Яр гэжэ hууринда байгуулагдаhан звеное дүршэлтэй механизатор Ефим Михайлович Конев хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг болонхой. Звеноые даагша үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ ажал бүри хабаадалгадаа, коллективэй гэшүүдээр hургалга бүри гэжэлжэ, дархалагдамал бэлдэжэ, хоёр үбhэн гэгшэ. Бүгэдэ гэсэн ажахынгаа бригадын...

[Continued:] рилдэг оньhожоруулагдамал звеногойхид үбhэез тюк болгон багсална. Тэдэнэр бэшэ звенонуудта орходоо нуга сабшалан дээрээ хожомшог гараа. Юуб гэхэдэ, тус коллектив хартаабхынгаа шоройень обоолжо дүүргэhээр лэ эндэ ерээ бшуу. Нүхэр Жилинэй ударидадаг звено мүн лэ хамтын подрядаар ажалладаг юм.

Эдэ коллективүүд хэр хүдэлжэ байнаб гээд хараад үзэхэдэ, гурбадахи отделениин оньhожоруулагдамал звеногой дүнгынь бэшэндээ орходоо нилээд дээшээ. Тэдэнэр манай ябаhан үдэр дүн хамта 250 центнер үбhэ бэлэдхээд байгаа hэн. Иигэжэ тус звеногой гэшүүн бүхэн 50 центнер үбhэ бэлэдхэжэ, ажахы дотороо түрүүлээ бшуу. Харин хоёрдохи отделениин оньhожоруулагдамал звеногой гэшүүн бүхэн 17,1 центнер, нэгэдэхи отделениинхид —13,3 центнер тэжээл нөөсэлөө ха юм.

Эдэ тоо, баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, нэгэдэхи, хоёрдохи отделенинүүдэй оньhожоруулагдамал звенонууд хүдэлмэриингөө эршые шангадхахаар болоо гэжэ hанагдана. Техникэ, машинаар гүйсэд хангагдаhан томо оньhожоруулагдамал звеногой хүн бүхэнэй 13,3 центнер үбhэ бэлэдхээд байхадань, Афанасий Михайлович Коневой даадаг гар хажууршадай звеногой гэшүүн бүхэн 12,3 центнер тэжээл нөөсэлэнхэй. Бүхыдэнь абаад харахада, нэгэдэхи, хоёрдохи отделенинүүдэй оньhожоруулагдамал бригаданууд тус тустаа 120 центнер, харин А. М. Коневой звено — 160 центнер үбhэ hүрилөөд байна.

Хэды иимэ байдалтайшье hаа «Шергинский» совхозой үбhэшэд бэшэндэ орходоо яhала дээшээ тэжээл нөөсэлөө. Теэд эдэ баримтануудые тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд анхарха аабза гэжэ hанагдана.

hүүлшын неделиин дүнгөөр С. Т. Буяновай даадаг коллектив шалгаржа гараа. Эдэнэрэй хүндэлэлдэ түбэй hууринда Ажалай алдар солын туг үргэгдэнхэй. Эндэ ажалаа hайн мэдэхэ хүнүүд олон. Эдэнэрэй дундаhаа Виктор Иннокентьевич Посохов, Василий Прокопьевич Колмаков, Михаил Тимофеевич Ткачук, Виктор Прокопьевич Иванов, Александр Петрович Буянов гэгшэдые онсолон тэмдэглэхээр.

Совхоздо үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ ажалай ветерануud ехэхэн хубитаяа оруулна. Жэшээлхэдэ, Василий Родионович Шадрин, Анна Николаевна Пермякова гэгшэд үни хада пенсидэ гараhаншье hаа, энэ халуун хаhын үедэ түрэл ажахыдаа нилээд туhаламжа үзүүлнэ.

Үбэлэй үедэ хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ ганса үбhэ нөөсэлхэ бэшэ ха юм. Эндэ үбhэ hүрилхэ хүдэлмэриин бага зэргэ ябуулагдажа байгаашье hаань, харин витаминтай ногооной гурил гаргаха талаар ехэл гээгдэлдэ оронхой.

Мүнөө совхоздо ори ганса агрегат хүдэлгэгдэнэ. Теэд тэрэньшье эбдэржэ, урагшаа ябанагүй. Июлиин 8-да, 13-да оройдоошье хүдэлгэгдөөгүй. Жэшээлхэдэ, тус агрегат июлиин 7-до 45 центнер гурил татаа hаа, харин июлиин 10-да —38, июлиин 14— 95 центнер энэ сэнтэй тэжээл гаргаа. Иимэээр эдэнэрэй хүдэлхэдэнь, хаанаhаа түсэб дүүргэгдэхэб даа.

Хоёрдохи агрегадынь мүнөө болотор эбдэрхэй зандаа. Ажахын ахамад инженер нүхэр М. Р. Смирновhоо энээн тушаа hурахадамнай,

— Запчастьнууд олоор дуталдана, хүниие оложо үгэхыень хэдэн дахин директортэ хандаа hэм. Теэд туhаламжа үзүүлнэгүй, — гэжэ тэрэ hанаа амарханаар харюусаа.

Витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегадые бэлдэхэ хэрэгтэ ахамад инженер сэхэ харюусалгатай бэшэ аал? Иигэжэ бэе бэе дээрээ хаяпсаад байхадань, юун бүтэхэб даа.

А. ХАЛТУЕВ.
Кабанскын район.

...СПУБЛИКЫН АРАДАЙ ...НАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

...ИЛГЫН ШАНАР ...АЙЖАРУУЛХА

Тус районой арадай хиналгын комитет барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин оорын уиз сэнгые доошолуулхын тула зохихо хэмжээнүүдые абанагүй.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб дүүргэхын, ажалай журам һайжаруулхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаагүй байһанайнь түлөө «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй Бэшүүрэй районой ПМК-гай начальник нүхэр Перцевтэ арадай хиналтын комитет донгодолго соносхобо.

ПМК-гай ахамад бухгалтер болон бусад тушаалтад зарюусалга тухай асуудалые Бэшүүрэй районой арадай хиналтын комитедэй удаадахи заседани дээрэ хараха үүсэхэнь республикын арадай хиналтын комитет дурадхаба.

* * *

Тэрэшэлэн комитедэй заседани дээрэ «Бурятцелинстрой» трестын барилгын организациуд гэр байранууд ба социально-соёлой объектнүүдые ашаглалгада оруулха талаар түсэбүүдэе лажа дүүргэдэг тухай асуудал хаража үзэгдөө.

Трестын коллектив гэр байранууд ба социально-соёлой барилганууды хэхэ талаар һүүлэй гурбан жэлэй түсэбүүдые дүүргээгүй. Һургуулинуудые, эмнэлгын байранууды, ясли-садуудые бариха түсэбүүд илангаяа хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ, барилгын шанар муу гэжэ комитет тэмдэглэбэ. Гурбан жэлэй туршада муу шанартайгаар хэһэн хүдэлмэриин «хойшолонгуудые» усадхаха хэрэгтэ аяар 100 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Барилгын объектнүүд дээрэ ажалай журам муу, кадрнуудай оролго, гаралга ехэ байһаар.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхахыень комитет «Бурятцелинстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхаба.

Арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна харалга

«БАЯН-ГОЛ, БАЯН-ГОЛ ГЭРЭЛТЭНЭ...»

Бархан уула,
Бархан уула шүрэтэнэ,
Байгалай долгиной түшэг юм.
Баян-Гол,
Баян-Гол гэрэлтэнэ,
Баргалай нютагай хэшэг юм.

Бархан уула
Бархан уула хаяатана
Байгалай хабсагайн шэмэг юм.
Баян-Гол,
Баян-Гол үлзэртэнэ
Буряадхан оронойм шэмэг юм.

Энэ шүлэгөө поэт Цыден Галсанов Баян-Гол эрэхэдэ, энэ нютагые һайхашаажа, 1945 ондо бэшэһэн юм. Тэрэ гэһээр дүшөөд жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо Баян-Гол нютаг танигдахаар бэшэ болоторо хубилаа. Карл Марксын нэрэмжэтэ энэ колхозой ажалшад нютагайнгаа экономико болон соёл гэгээрэлые хүгжөөхэ талаар айхабтар ехэ ажал хэһэн байна. Энэ нютагһаа Социалис Ажалай табан Геройнууд урган гараа юм.

Энэ нютагые ёһотойл баян гол болгоһон тус колхозой түрүүлэгшэнэр — Радна Сагалаевич Бубеевтэ, Гомбо Боболоевич Цыденовтэ, олон жэлдэ зуун эхэ хонинһоо зуу-зуу гаран хурьгадые абаһан Шалсама Ламажаповна Цыремпиловада, Ольга Энхеевна Сангадиевада, бүри үндэр амжалта туйлаһан, зуун эхэ хонин бүриһөө зуун жаран нэгэн хурьга абажа, республика соогоо алдаршаһан, республикын эрхим хонишон Даша-Нима Буодиевич Сундуевта ниимэ үндэр хайра, нэрэ соло олгогдоһон байна.

Иимэ хүнүүд хүдэлхэдөөшье бэрхэ, амарха зугаалхадаашье шадамар байдаг. Жэшээнь, республикын чемпион болоһон хонишон Даша-Нима Сундуев сүлөөгүй ажал хүдэлмэритэйшье һаа, уран һайханай харалгануудта тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ирагуу һайхан хоолойгоороо дуулажа, балан дээрэ наададаг байна.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан илалтын дүшэн жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай коллективүүдэй Бүхэсоюзна харалгада Баян-Голойхид эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байнхай.

Дунда һургуулиин багшанар, соёлой, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхознигууд нютагайнгаа хүн зониие уран һайханай талаар хүмүүжүүлгын харюусалгатай ажал ябуулна.

Баян-Голой түбэй соёлой байшанда арба гаран кружогууд хүдэлжэ, зуун далаад хүн эдэ кружогуудта хабаадалсана. Одоол эдэмнай ажалхадаашье бэрхэ, хатарха дуулахадаашье шадамар зон гээшэ. Тиимэл һэн тула Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан түсэб уялгаяа колхозой ажалшад амжалтатайгаар бэелүүлэ. Нютагайнь гол баялиг болохо хонин һүрэг олошороо. Баян-Голой үргэн дайдаар гушан гурбан мянга шахуу хонид бэлшэнэ. Үбэлэйшье, зунайшье үедэ, жэлэй дүрбэн сагта хонишод, малшадай 75 отара, фермэнүүдтэ соёлшод айлшалдаг гээшэ. Энэ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүнүүд олон: багшанар Ж. Б. Лубсанов, Н. Г. Посходиева, хүүгэдэй саадые даагша Е. А. Бадмаева, библиотекарь Э. Б. Дамбиева, хонишон В. Н. Бадмаев, соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэд Д. С. Жигжитов, Д. Б. Ринчинова, Р. Б. Дугарова, В. С. Цыремпилова, ажаһуудалай эрилтэ хангалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэн П. Б. Жамбалов, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд Р. Б. Раднаева, Н. Д. Молонова, зоотехник Д. Б. Лубсанов, электромонтер Б. Ц. Цыдыпов, агроном Б. Б. Пирмаев болон бусад хүнүүд болоно.

Энэ ажалһаа гадна соёлшод өөһэдөө байшангай директор А. Б. Ламатхановагай, уран зурааша Ш. М. Бадмаевай хүтэлбэри доро колхоздоо үбһэ сабшажа үгэдэг, хонидые хайшалалсадаг, хартаабха тарилгада, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ, таряа хуряалгада туһалалсадаг гээшэ.

Баян-Голойхид өөһэдынгөө арадай театраар омогорходог.

— Манай театр 1972 онһоо хүдэлжэ эхилһэн түүхэтэй. Тиихэдэ нютагаймнай дунда һургуулиин багшанар Ц. Шагжинай «Хабарай дуун» гэжэ зүжэг харуулһан юм. Тус драматическа коллектив тэрэ гэһэнһээ хойно театральна арбан хоёрдохи сезоноо хүдэлжэ байна. Энэ хугасаа соо харуулһан зүжэгүүд гэхэдэ: Ц. Шагжинай «Хабарай дуун», «Шудхэртэй сундүүгэ», «Сэлгэсэн нютагай сэнхирнүүд», «Түрүүшын жэл», «Тангариг», «Будамшуу», Д. Эрдынеевэй «Эргын хюруу», Д-Р. Батажабайн «Урбаанай уршагта ябадалнууд», «Залиита аадар», Ч. Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэхэ мэтэнүүд болоно. Гадна үшөө олон нэгэ акттай пьесэнүүд, театрализованна үзэгдэлнүүд болон литературна-хүгжэмтэ найруулганууд харуулагдаһан байна. Тиигэжэ 1977 ондо коллективтэмнай «арадай театр» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй,— гэжэ тус театрай режиссёр, энээнһээ урид нилээд удаан багшаар хүдэлжэ, «РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник», «Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, арадай театрнуудай фестивалиин лауреат Дулгар Будаевна Ринчинова даруухан хөөрэнэ.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай илалта түгэсөөр дүүрэһэнэй дүшэн жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна харалгада Баян-Голой арадай театрайхид Ч. Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэжэ зүжэг харуулһан байна. Нютагайнгаа ажалшад, малшадай, һурагшадай үмэнэ энэ зүжэгөө долоо дахин харуулжа, үндэр сэгнэлтэдэ, магтаал солодо хүртөө һэн. Районой соёлой таһагай, республиканска жюриин зууршалгаар энэ зүжэгөө театрай коллектив байгша оной ноябрь һарада Улаан-Үдэдэ асаржа харуулха. Зүжэгые һайнаар табиха, наадаха хэрэгтэ мэргэжэлтэ артистнууд, режиссёрнууд ехэ туһа хүргэдэг. Энэ зүжэгые найруулан табилгада РСФСР-эй арадай артист, Буряадай оперо болон балетэй академическэ театрай ахамад режиссёр С. Д. Буданжапов ехэ туһа хүргэһэн юм.

Баргажанай районой Баян-Голой хүдөөгэй клубай ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүнүүд олон. Энэ байшанда арба гаран кружок хүдэлжэ байна. Хатарай кружогто — 25, театральна кружогто — 50, дуушадай кружогто — 15 хүн хабаадалсана. Һайнаарша, һайханаарша хатардаг, дууладаг хүнүүд олон. Автоклубые даагша Д. Ц. Жигжитова Г. Чимитов, Ю. Ирдынеев хоёрой зохёоһон «Ерэхэеэ ябанаш?» гэжэ дуу, Баян-Голой дунда һургуулиин багша, уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг И. Г. Посходиева М. Самбуев, А. Андреев хоёрой зохёоһон «Эжын түрэһэн нютагта» гэжэ дуунуудые гүйсэдхэжэ, хүн зоной сэдьхэл уяруулдаг. Үнэхөөрөө хүдөөгэй клубта ёһотойл бэрхэ дуушад суглараа гэхээр юм. Нютагай дунда һургуулиин багша Жамсаран Лубсанов А. Андреев Н. Дамдинов хоёрой бэшэһэн «Үргэн Хүнтэй» гэжэ дуу ямар һайханаар, уянгатай зохидоор, удха шанарыень оложо дуулана гээшэб!

Агууехэ Илалтын дүшэн жэлэй ойе угтуулан, Баян-Голойхид концертын һайндэрэй шэнэ программа бэлдэжэ байнхай. Энээн соонь Агууехэ илалтын хайшан гэжэ шэрээгдэһэн тухай дуунууд, шүлэгүүд, багахан сценкэнүүд, рассказууд оруулагданхай.

Бараан долгито хатуу сагай үеэр
Барагсаан абаашаа талын алтан сэсэгүүдые...
Баһал дахяад, шэнэ хабарай ерэхэдэ,
Бамба сэсэгүүд мүндэлөө, тэдэ үдэрнүүды
Мүнөө һанан, сэдьхэл зүрхөө хүдэлэнхэйбди,
Мүшэтэ огторгойн орьёл өөдэ зорнхойбди»

гэжэ автопаркын диспетчер Галина Очировна Цыренова Д. Улзытуевэй бэшэһэн «Сэдьхэлэй үгэ» гэжэ шүлэгые уран гоёор уншахадань хүн зон халуунаар угтадаг.

Уран һайханай бүлгэмүүд үнинһөө хойшо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, һайханаарша дууладаг, энэ нютагай больницын медсестрагаар ажаллаадаг Роза Санжиевна Агееваe дурданагүй үнгэрхын аргагүй юм. Тэрэ үшөө һургуулиингаа һуража байхадаа һургуулиингаа уран һайханай концерт бүхэндэ хабаадалсажа дууладаг байһан, мүнөөшье хүгжэм ирагуу хонгёо хоолойгоороо нютаг нугынаа хүн зониие баясуулжа байдаг.

Баян-Голой уран һайханай бүлгэмүүдэй ажал ябуулгые һайжаруулха, хүгжөөхэ хэрэгтэ Шагдар Малановнч Бадмаев үнинһөө хойшо ехэ-ехэ үүргэ дүүргэдэг. Хэдэн жэлэй туршада хүдөөгэй энэ соёлой клубые толгойлжо байхынгаа хажуугаар, ехэ ажал хэһэн, ургажа ябаһан залуу үетэниие соёлой талаар хүмүүжүүлһэн, мүнөөшье хүмүүжүүлжэ байдаг хүн. «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ солотой болоһон, ажалай болон дайнай ветеран Ш. М. Бадмаев мүнөө соёлойнгоо байшанда уран зураашаар ажаллажа, клубаа шэмэглэхэһээ гадна колхозойнгоо отара, фермэнүүдэй, полевой стануудай улаан булангуудые шэмэглэн гоёодог, плакат, лозунгнуудые бэшэдэг, ажалшадаа ажалай амжалтануудта уряалдаг байна.

— Бидэ нютагтаа соёлой-спортивна комплекс нээжэ, соёл гэгээрэлдэ хабаатай хүнүүд нэгэдэмэл нэгэ түсэбөөр хүдэлжэ байнабди. Районой соёлой таһаг энээниие емнай анхаржа, шэнэ автоклубтай болгоһон юм. Тиимэһээ холын отара, фермэнүүдэй малшад, хонишодоор ябахадамнай ехэл таатай зохид болонхой. Нютагаймнай соёлшод саашадаа ехэ түсэб табинхай. Тэрэнэйнгээ ёһоор чанза, хуур болон арадай бусад инструментнүүд дээрэ наададаг хүнүүдһээ бүридэһэн тусхай оркестр бии болгохо, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан, орден, медальнуудаар шагнагдаһан нютагайнгаа 32 хүнэй портредүүдые томоор зуража, стенд хэхэ зорилготойбди,— гэжэ колхозой парторг С. Ц. Гомбожапов хөөрэнэ.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай Илалта түгэсөөр дүүрэһээр дүшэн жэлэй ойе Баян-Голой соёлшод ниимэ баяр дэбжэлтэтэйгээр угтажа байна.

Д. САМБОЦЫРЕНОВ,
Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

Наталья Думкина 12 жэлэй саада тээ Улаан-Үдын 9-дэхи ГПТУ дүүргэһэн юм. Тэрэ наймаалагшын мэргэжэлтэй болоод, «Космос» магазинда ажаллахаар эльгээгдэһэн байгаа. Наталья Васильевна мүнөө коллектив соогоо хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн боложо, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Ахалагша наймаалагшын даадаг таһаг социалис мүрысөөндэ ходо плажа гарадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. В. Думкина.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ГАБЬЯАТА НАЙМААЛАГША

Нина Кирилловна Намжилова районойнгоо эрхим наймаалагшадай тоодо ородог юм. Тэрэнэй ажалайнь дэбтэр соо «Харьяастайн магазиниие даагшаар ажалда абтаба» гэһэн ори ганса тэмдэглэл бии.

...Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай хойто тээхи жэлнүүд. Эсэгэнь, олон аха дүүнэрынь гэртээ бусаагүй. Ажаллаха хүнүүд хэрэгтэйл байгаа. Тиимэһээ һургуулиин һурагшад, тэрэ тоодо Нина басаган, колхоздоо ажаллажа эхилээ. Гэбэшье тэрэ аха, эгэшэнэрэйнгээ жэшээгээр багша болохо тухай бодомжолдог һэн. Улаан-Үдын багшанарай институтда шалгалта бараад орожо шадаагүй бэлэй. Тиигэбэшье Нина басаган урмаа ехээр хухарангүй, наймаалагшадай курсада һурахаар ороо һэн. Курсаяа дүүргэһэнэй удаа Харьяастайн хүдөөгэй магазиниие даагшаар ажаллажа эхилээ бшуу.

Табяад онуудта машина гэжэ үсөөн байгаа. Наймаалагшад морёор ябажа, хүн зониие эд бараагаар, эдеэ хоолоор хангадаг байһан юм. Нина Кирилловна эгээл тэдэ хүнүүдэй тоодо оролсоно.

Наймаалагша Н. К. Намжилова эд бараа худалдаха түсэбөө саг үргэлжэ дүүргэдэг. Тэрэ Ехэ Нугын совхозой бригадир нютагай хүбүүн Сухэ-Батор Аюшеевич Намжиловтай хуби заяагаа холбожо, үнэр баян айлайхи болоод түбхинөө һэн. Намжиловтан 5 хүбүүд, басагадайнгаа «гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ» хүргэһэн байна.

Нина Кирилловнада Хүндэлэлэй олон грамотанууд барюулагдаһан байха. РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар 1984 оной эхиндэ «РСФСР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ Н. К. Намжиловада олгогдоо. Мүнөө тэрэ байгша онойнгоо түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шармайн оролдожо байнхай.

Е. СУРМАЧ,
манай штатнабэшэ корр.
Хяагтын район.

...ГШАДАЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

...А БАЯРТАЙНУУД...

Һурагшад сүлөө сагтаа столон теннис, волейбол наададаг, газетэ, журналнуудые уншадаг юм. Эдэнэр ажал дээрээ амжалтатай ябана. Сүүдхэ бүхэндэ 90—100 граммаар хурьгадайнь шэгнүүр нэмэнэ.

Үхибүүдэй ажалай ба амаралтын үедэ Хориин районой эмхи зургаанууд тэдэнэй хэрэглэмжэ хангалгада ехэ анхарал хандуулдаг. Районно библиотекын хүдэлмэрилэгшэд «Нэгэн — бултанай түлөө, бүгэдэ — нэгэнэй түлөө» гэһэн аман үгын журнал олон лагерьнуудта үнгэргөө. Киносетиин хүдэлмэрилэгшэд долоон хоног бүхэндэ кинофильмнүүдые харуулна.

Тиихэдэ 4-дэхи, 6-дахи классай үхибүүд һургуулиингаа участок дээрэ хүдэлнэ. Хориин 2-дохи һургуулиин һурагшад Үдэ голой эрьедэ, Шэбээтэ гэжэ газарта ажалай ба амаралтын лагерьта амарна. Эндэ «Георгиевский» совхозой 2300 хурьгад харууһалагдадаг юм. Хоёр һарын туршада хурьгад гарзалаагүй, шэгнүүрэйнь нэмэлтэ һайн. Энээн тушаа манда классайнь хүтэлбэрилэгшэ Галина Самойловна Оглова урматайгаар хөөрөө һэн. Энэ совхоздо 30-аад мянган хонид бии. Тиимэһээ зунай үедэ үхибүүдэй ажаллаха, амарха һайн типовой лагерь барибал, тааруу байгаа. Тэндэ һурагшад хурьгадые бүри олоор хаража, тэнжүүлхэ аргатай болохо һэн.

Тэрэшэлэн Георгиевкын дунда һургуулиин һурагшад зунай үедэ совхозойнгоо ажалда олоороо хүдэлнэ.

Б. ЦЫРЕНДЫЛЫКОВ,
манай корр.

ТАСС АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭНЭДХЭГ АРАДТА УРЯА

ДЕЛИ. Орон дотор үйлэдэжэ байһан тэншүү этэгээдүүдтэ США-гай Түбэй тагнуулай управлени туһална гэжэ Индиин премьер-министр Индира Ганди шүүмжэлөө. Химачал-Прадеш штадта олон зоной хабаадалгатай митинг дээрэ Индиин правительствын толгойлогшо үгэ хэлэхэдээ, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлэй жэлнүүдтэ гадаадын гүрэнүүд орон доторхи шажанай бүлгэмүүдэй хоорондо хёмороо гаргаха гэжэ али болохоор оролдодог байгаа, гэжэ тэмдэглэбэ. Тиин мүнөөшье гадаадын хүсэнүүд Индидэ эмхи гуримгүй байдал дахинаа үүдхэнэ. Индиин национальна нэгэдэлые буруу һүргэхэ зорилготойгоор ороной дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха гэһэн гадаадын гүрэнүүдэй һэдэлгэнүүдтэ сохилто үгэхые уряалжа, премьер-министр арадтаа хандаба.

Американ зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй Пакистанда ехээр асарагдажа байһан ушарые Индиин хүтэлбэрилэгшэ баһал шүүмжэлээ. Баруунай гүрэнүүд үзэмжэгүй зорилгонуудые урдаа табина, гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Хүгжэжэ байгаа оронуудта туһаламжа үзүүлхын орондо, тэдэниие сэрэгэй союзнигууд болгохо тухайгаал тэдэнэр бодомжолно.

Инди — эб найрамдалта орон юм. Бүхы гүрэнүүдтэй, илангаяа хүршэнэртэйгөө эбтэйгээр, амгалан ёһоор ажаһууха хүсэлтэй. «Бидэ хүсэн түгэс Инди байгуулха, хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлаха, манай арад зондо ажана амгалан байдал хангаха хүсэлтэйбди», — гэжэ премьер-министр мэдүүлбэ.

КПТ-гэй СЪЕЗДЫН ТОГТООЛ

БРАЗЗАВИЛЬ. Социалис хани харилсаата оронууд, газар дэлхэй дээрэхи бүхы демократическа хүсэнүүд бүгэдэ ниитын эб найрамдал сахин хамгаалхын тула эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргана гээд Конголез ажалай партиин (КПТ) III съезд дээрэ баталан абтаһан «Уласхоорондын политика тухай» тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн социалис гүрэнүүдэй, эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын бусад хүсэнүүдэй үүсхэлнүүдые съезд дэмжэнэ, гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Империализм эб найрамдалай хэрэгтэ харша политика бэелүүлнэ гээд тогтоол дотор онсолон заагдана. Азиин болон Африкын түрүү гүрэнүүд тушаа тэрэнэй ябуулдаг политикань эдэ районуудта алдагдаһан байдалаа бусааха зорилготой юм. Анголодо Кубын интернационалистнууд байлгагдана гэжэ шалтаг бариад, Рейганэй засаг захиргаан Намибида бэеэ даанхай байдал олгуулхагүй гэжэ оролдоно. Эдэ хоёр асуудалые «холбоохо» һэдэлгэнүүдынь хадаа Намибиин талаар ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 435-дахи номерой тогтоолые буруу һүргэлгэдэ шэглүүлэгдэһэн империалис хорото ябуулга болоно гээд заагдана.

Империалистнуудай Чадай хэрэгүүдтэ хамааралгые съездын делегадууд шүүмжэлһэн, Вашингтон—Тель-Авив—Претори гурбан Африкын болон Дүтын Зүүн зүгэй арадуудта аюултай байна гэжэ тэмдэглэһэн байна. Американ эзэрхэг түримхэйшүүлые Гренадаһаа дары гаргаха. Никарагуагай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хамааралгые, Кубада харша Вашингтоной хорото ябуулгануудые болюулха гэһэн эрилтэ тэдэнэр табиба.

Англида, ФРГ-дэ ба Италида, Холбоото Штадуудай хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараан тодхожо байһан ябадалые тогтоол дотор эрид шууд буруушаагдана. Түрүүшын сохилто хэхэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европын газар дээрэһээ гаргаха гэһэн эрилтэ съезд табиба.

АМЕРИКАН-ХИТАД ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАБА

ВАШИНГТОН. Аэрокосмическа промышленностиин талаар американ-хитад харилсаа холбооной программада Пекиндэ гар табигдаһан тухай мэдээсэлэй агентствэнүүд мэдээсэнэ.

Пассажирска самолёдуудые, вертолёдуудые, навигационно болон аэродромно түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абаха гү, али американ компаниинуудтай хамта үйлэдбэрилхэ хэрэгээр Пекиндэ һонирхоно гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

ЛИВАНАЙ КОМПАРТИИН ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ МЭДҮҮЛГЭ

БЕЙРУТ. Советскэ Союз эгээн түрүүшүүлэй тоодо Ливанай бэеэ даанхай гүрэниие мэдэрһэн юм. Политическэ, экономическа болон бусад һалбаринуудаар ливан арад совет ханинартаа бататаар түшэглэжэ шадаха гэжэ үнгэрһэн жэлнүүд үнэншэмөөр харуулаа. СССР-эй болон Ливанай хоорондо дипломатическа холбооной тогтоогдоһоор 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Ливанай Коммунис партиин (ЛКП) ЦК-гай Политбюрогой эндэ толилуулһан мэдүүлгэ дотор энээн тухай хэлэгдэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ, Ливанай хүшэр хүндэ байдалда ороод байхадань, Советскэ Союзай бата хараа шугам илангаяа шухала үүргэ дүүргэһэн байна гээд документ дотор онсолон заагдана. ...раильтай хамта американ империализмын энэ гүрэниие дэлхэйн политическэ карта дээрэһээ үгы болгохые оролдожо байхадань, Ливанай хэрэгүүдтэ гадаадын хамааралгые буруушаан, тэрэнэй газар дайдын бүрин бүтэн байхын түлөө, национальна хэлсээнэй үндэһөөр политическэ дотоодын арсалдаае гуримшуулхын түлөө СССР залан шууд тэмсэл ябуулдаг байха юм. Газар дайдаяа Израилиин эзэмдэгшэдһээ сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэнь ливан арадые дэмжэдэг Советскэ Союзтай харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ ёһотой гэжэ ЛКП-гэй Политбюрогой мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ТҮРҮҮШЫН ЭЭЛЖЭЭНЭЙ ЗОРИЛГО

БЕРЛИН. Эб найрамдалай болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө, хёмороо зүришэлдөө үүдхэхэ, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээхэ империалис хараа шугамые буруушаан тэмсэхэ гээшэ залуушуулай түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно. Шармотцельзе гэжэ газарта (Франкфурт-на-Одере округ) ГДР-эй Сүлөөтэ немец залуушуулай холбооной эмхидхэһэн ханин барисаанай уласхоорондын лагериин хаалгатай дашарамдуулан эмхидхэгдэһэн митинг дээрэ энээн тухай онсолон тэмдэглэгдэбэ. Австриин, Данииин, Люксембургын, ФРГ-гэй, Швециин, Швейцариин мүн тэрэшэлэн Баруун Берлинэй түлөөлэгшэд лагериин айлшад байгаа юм.

Хани барисаанай лагерьта үнгэргэгдэһэн үдэрнүүд хадаа 1985 ондо Москвада болохо залуушуул болон студентнүүдэй уласхоорондын фестивальда бэлэдхэлэй таһаршагүй хубинь болоно, — гэжэ ССНМ-гэй Центральна соведэй секретарь Гюнтер Бон митинг дээрэ онсолон тэмдэглэбэ. Амгалан тайбан байдал аршалан хамгаалхаар, арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлгэдэ туһа нэмэри хэхээр залуушуул сүм шиндэнхэй гэжэ тэдэнэр батадхаба.

АРАДАЙ ДЕМОКРАТИ БАЙГУУЛАГДАНА

МАНАГУА. Никарагуада революционно демократи байгуулгада США һаад хэхые оролдоно. Ноябриин 4-дэ хараалагдаһан ороной түүхэдэхи эгээ түрүүшын сүлөөтэ һунгалта буруу һүргэхын тула США бүхы юумэ хэнэ, — гэжэ Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын Национальна хүтэлбэриин гэшүүн, Национальна һэргээн хүгжөөлгын правительствын Хүтэлбэрилхы соведэй координатор Д. Ортега мэдүүлбэ. Һунгагшадые тоо бүридхэлгэдэ абалгые түгэсхэлгэдэ зорюулагдаһан олониитэ зоной хабаадалгатай митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлэһэн байна.

США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулга үүдхэжэ байгаашье һаань, Никарагуагай арад түрүүшынхеэ һунгалтада эгээл эдэбхитэйгээр хабаадахань, гэжэ Д. Ортега зааба. Уридшалан хэгдэһэн мэдээнүүдэй ёһоор, 1250 мянганһаа дээшэ хүн һунгагшадай бүридхэлдэ абтаһан байна. Энэнь хараалагдаһанһаа олон болоно. Иигэжэ никарагуагайхид үшөө нэгэ шухала илалта туйлаба гээшэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

РЕСПУБЛИКЫН ЭЛШЭ ХҮСЭН ХҮГЖӨӨГДЭНЭ

БУХАРЕСТ. Республикын элшэ хүсэн амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ Румынида 4 мянган мегаватт хүсэтэй 70 гидроэлектростанци баригдаһан байна. Энэнь республикын элшэ хүсэнэй ноосын 31 процентнь болоно. 1949 ондо оронийе электрижүүлхэ арбан жэлэй түсэб баталан абтаһан юм. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар баригдаһан, В. И. Ленинэй нэрые зүүдэг 210 мегаватт хүсэтэй Биказска ГЭС Румыниин карта дээрэ бии болоһон эгээл томо станци болоо һэн. Удаань хэдэн арбаад, тэрэ тоодо бүри хүсэтэй электростанцинууд баригдаа. Тэдэниие бодхоохын тула 62 хаалта баригдаһан, 380 километр тоннель малтагдаһан, 5,76 миллиард кубометр багтаасатай нуур сөөрэм тодхогдоһон юм. Орон дотор электростанцинуудые барижа үргэлжэлһөөр. Мүнөө жэлдэ хүдэлжэ байгаа станцинуудта 12 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

ГАЙХАМШАГТА ҮДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БРАТИСЛАВА. «Словакиин национальна босстаниин 40 жэлдэ—манай габшагай ажал!» гэһэн уряа доро коммунистнууд, Словакиин бүхы ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ хүдэлнэ. КПЧ-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ, хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгада шэнэ амжалтануудые туйлажа, алдарта ойн баярые тэмдэглэхые республикын хэдэн арбаад ажалша коллективүүд оролдоно.

Кошица хотодохи хүндэ машина бүтээлгын заводой коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Жэлэй программые болзорһоонь 10 үдэрөөр урид түгэсхэхэ, гадаадын оронуудта, нэн түрүүн аха дүү социалис оронуудта эрхим шанартай продукци саг болзортонь эльгээхэ гэжэ коллектив шиидэнхэй. Совет предприятинуудта зорюулан, эндэхи машина бүтээгшэд прессүүдые ба бусад түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилнэ.

Зүүн-Словацка областиин 70 мянган барилгашадай отряд хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ. Социалис ажалай бригаднуудай ба Чехословак-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ коллективүүдэй анхарал оролдолгын ашаар барилгашад жэлэй эхинһээ хойшо гүрэнэй даабаринуудые 20 процентээр үлүүлээ юм.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОГДОБО

БЕРЛИН. Карл-Маркс — Штадта хотын тон томо Ф. Геккертын нэрэмжэтэ комбинадта «Эрхим шанартайгаа хүдэлдэг предприяти» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдобо. Энэ оной түрүүшын хахад жэлдэ комбинадай бүтээгдэдэг 26 янзын ... шанарай хүндэтэ тэмдэг ... гогдоһон байна. Эдэ ... металл болбосоруу... ноонэй агрегадууд, ... шэлэн ЭВМ-эй туһ... автомат лининүүд ...

Хэрэгсэл зүйлнүүд... рые саг үргэлжэ д... гээшэ олон мянган ... коллективэй социалис... нуудай гол хубинууд... ниинь юм.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

1939 ондо Халхын голдо япон булимтаргашадые бута сохилго хадаа Совет Армиин, Ленинэй орденто Забайкалиин сэрэгэй округой дайшалхы түүхэдэ баатаршалган бодото хуудаһан боложо орон һэн. Халхын голой хатуу тулалдаанда түйлагдаһан Илалтын 45 жэлэй ой байгша оной август һарада гүйсэхэ юм. Алдарта энэ ойдо зорюулан, уншагшадай анхаралда түүхэтэ тэрэ байлдаан тухай мэдээжэ баримтануудые дурадхахамнай.

«На боевом посту» газетын редакцида болоhон ветерануудтай уулзалгын үедэ отставкада гараһан подполковник Д. Григорьев Улаан Тугта стрелково 127-дохи полкын сэрэгшэдэй габьяа, зориг тухай дэлгэрэнгэй зохёор хөөрөө бэлэй. «Забайкальская артиллерийская» гэһэн өөһэдын дуутай байһан дурсахадань, сэрэгэй газетын редакци һонирхоо һэн. Гэбэшье Д. Григорьев дуунайнгаа зарим үгэнүүдые мартаһан байба. Тиимэһээ дайшалхы энэ дууе бэдэрэлгэ эхилээ бэлэй.

Халхын голой байлдаануудта хабаадагша Николай Федорович Портных фронтовой газетэнүүдые хадагалжа байдаг гэжэ элирээ. Тэрэ Сретенск хотодо (Шэтын область) ажаһуудаг юм. Тиин урдамнай «Забайкальская артиллерийская» гэһэн 1939 оной дуунай бүхы мүрнүүд мүндэлбэ бшуу. Үгэнүүдэйнь автор Ю. Каширинхов:

«Үглөөгүүр мандаһан
наранай элшэнүүдэй
Үргэнхэн ташаланине
гэрэлтүүлхэ үедэ
Үхэлтэ снарядай һүртэ
абяан
Үлгэнхэн дайдые
сошордуулна.

Дабталга:

Байгал шадарай
Барагдашагүй уудамда
Байлдаа соносхоhон
Барабануудай наярба.
Байгал шадарай
артиллеристнүүд
Булимтаран орогhон
дайсадта
Бата харюу үгэхөөр
Бэеэ зэhэнхэй».

Мүр дахан хэгдэhэн энэ оршуулга соо сэрэгшэдэй патриотическа мэдэрэл элирхэйлэгдэнхэй. Душэн табан жэлэй саана энэ дуун Халхын голдо сэрэгшэдэй габьяа, зоригые эрьедэ Илалтын дохёогор ханхинаа бэлэй. Совет ба монгол сэрэгшэдэй илалтын ... һуралсан байба.

Түүхэтэ тэрэ үеын манай армиин үйлэ хэрэгүүд сэдьхэлдэмнай дүтэ һайханаар һанагдана. Юуб гэхэдэ, уг залгамжалга тухай бодомжолоо һаа, аха, дайшалхы үеын сэрэгшэдэй дүй дуршалые залуушуул халан абажа, Эхэ ороноо хамгаалжа һурана бшуу. Энэ ёһо заншал хэтын хэтэдэ тогтонижонхой.

ШҮЛЭГ, ДУУНУУД ЗЭДЭЛЭЭ БЭЛЭЙ

Улаан Армиин агитатор ябаһан коммунист Н. Ф. Портных фронтовой газетэһээ хэһэгүүдые мүнөө болотор хадагалжа байдаг. «Туг», «Врачай хөөрөөн», «Бэшээд дэбтэр», «Баян Цагаан», «Сэрэгшын бэшэг», «Танк», «Бидэнэр үнэн сэхэ хэхэбди» гэһэн Константин Симоновэй шүлэгүүд эндэнь бии. Халхын голдо буу зэбсэгэй наярка байгаашье һаа, сэдьхэлэй долгисоое элирхэйлһэн шүлэг, дуунууд замхаагүй бэлэй.

Гэхэтэй хамта фронтовик, мүнөө үедэ хизаар ороноо шэнжэлэгшэ, революциин ба дайшалхы ёһо заншалнуудые эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлэн тараагша Н. Ф. Портныхай архив соо бусадшье уянгата зохёолнууд, эрэлхэг зориг гэршэлhэн сортоотой солгёон мүрнүүдтэй шүлэгүүд бии юм. Тулалдаануудай халуун мүрөөр бэшэгдэһэн эдэ зохёолнууд сэрэгшэдэй ба командирнуудай дайшалхы зоригжолые, дайсаниие илаха гэһэн тунхаришагүй эрмэлзэлые гэршэлнэ. Эхэ орондоо үнэн сэхэ байлга, дурлалаа мэдүүлгэ, совет ба монгол арадуудай бата хани барисаан, тэдэнэй интернациональна уялгадаа үнэн сэхэ байлга — эдэ бүгэдэ тухай сэрэгшэдэй сэдьхэлһээ гулган гараһан мүрнүүд соо хөөрэгдэнэ.

Байлдаануудта хабаадаһан младша командир М. Амариев «Тангаригтаа үнэн сэхэбди» гэһэн шүлэг соогоо арадай найдалые харюулха тухай, дайсаниие бута сохихо тухай, япон самурайнуудта гүйсэд харюугай үгтэхөөр бэлдэрэжэ байһан тухай үзэнэнэ хохидор бэшэһэн юм. Олон лэ сэрэгшэд энэ шүлэг сээжэээр мэдэхэ болоhон бэлэй.

«Баян Цагаанай» частуушкануудай автор отделениин командир Б. Королев шогууша хүхюун аад, дайсанда заналта болоhон мүрнүүдые зохёон бэшэнхэй. Нигэжэ булимтарагшадта бодото һэргылэмжэ болоо. Баян Цагаан хадые эзэмдэжэ, «орой дээрэнь гараад, эндэ хоол бариха» хүсэлтэй японецые наада барина. «Шинии һэдэлгэ хэзээдэшье бэелхэгүй, мэхэ гохын аргаар табигдаһан түсэбшни хумхиин тоонондол һалаха, Монголой талые эзэмдэхэ аргагүйш гэһэн удхатай хадхуу хурса мүрнүүд бэлэй.

Монголой амгалан тайбан хизаарта харата дайгаар ороhон самурайнуудай бодото харюугаа абаха байһан тухай улаан армеец А. Гончаров «Илахабди» гэһэн шүлэг соогоо батална.

Отделениин командир Н. Евстафьев «манай илалта тухай сүү зуун жэлнүүдыешье дабажа гараха, арад зон баатарнуудай нэрэнүүдые дурсан һанаха» гэжэ түүрэнэ. Саашань тэрэ дайсадые хилэһээ холодуулхын, түрэл оронойнгоо бэхижэхын тула, Халхын голой байлдаанууд тухай дурсалганууддай ямаршье сагта мартагдахагүйн тула соло дуудана.

Улаан армеец М. Димовэй «Сэрэг» гэһэн шүлэг пламенный ... Эндэ монгол сэрэгшэнтэй ханилһан, хүбэриг хилэмээ хубаалдан ябаһан тухай автор хөөрэнэ. Нэгэ хэлэн дээрэ бэе бэеэ ойлголсоогүйшье һаа, хани барисаанай мэдэрэлэй ашаар хүсэл һаналаа ямаршьегүй ойлголсоно. «Үгэгүйгөөр бэе бэеэ ойлголсообди» гэһэн мүр зүйтэйл. Нэгэ эрмэлзэлтэй, дайсаниие сохихо гэһэн нэгэл хүсэлтэй хүнүүдэй харилсаанда ямар һаад ушарба гээшэб? Нюдэнэй харасын тунгалаг энеэбхилэлэй урихан байгаа һаа, гар гараа адхан, сэдьхэлэй дулаа дамжуулаа һаа—һайн лэ гээшэ! «Талын хүбүүн—сэрэгшэн намда талархалаа мэдүүлхэдээ, түрэл Эхэ оронд баяр хүргэһэндэл бэлэй» гэһэн һонирхолтой тобшолол гаргаадхина.

Тэрэ гэһээр душэ гаран жэлэй үнгэрбэшье, эдэ мүрнүүд Халхын голдо болоhон үйлэ ушарнуудые гүйсэд харуулна, харин газарые эзэмдэн абаха гэһэн харша һэдэлгэнүүдэй заатагүй хосорхо байһые элишэлнэ. Мүнөөшье сэрэгэй ябуулганууды хэжэ, дай жүрөөдэһэн политикаар дашууржа байгшадта бодото һэргылэмжэ болохо бшуу. Гүрэн бүхэнэй, орон бүхэнэй хилэ дээрэ буунуудай наяраан бү дуулдаһай, үе сагаар элирхэйлэгдэһэн монгол ба совет арадуудай хани барисаан бэхижэһэй гэһэн бодолой Халхын голой байлдаануудай сэрэгшэдэй, командирнуудай зохёолнууд соо эли тодо һууриня эзэлһэнинь дэмбэрэлтэй.

Н. БУБНОВ.

БААТАРШАЛГАНЬ ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ

«Ородуудай «Песковатское» тосхондо үндэр добо дээрэ бодхоогдоhон хүбүүнэй бронзо хүшөө бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ... Хүбүүн тухайгаа хуу дууһыень бэшэжэ эльгээхыетнай гүйнаб. Немец-фашис булимтарагшадта эсэргүү дайнда совет арадай гаргаһан баатаршалга тухай ном бэшэжэ байнхайб. Танай хани Георгий Казанджиев Болгариһаа, Толбухин хото».

Тульска областиин «Песковатское» гэжэ һуурин тосхондо ажаһуудаг Советскэ Союзай Герой Саша Чекалинай эсэгэ Павел Николаевич Чекалинай нэрэ дээрэ ороной бүхы заха булангуудһаа, хилын саанаһаа 40 жэлэй туршада бэшэгүүд ерэжэл байдаг.

Хүбүүень — эдир партизан-тагнуулшаниие фашистнуудай барижа, шангаар хэһээгээд, партизанай нюусые хэлэжэ үгэхэгүйдэнь, саазалһан газарһаа холо бэшэ Павел Николаевич ажаһуудаг юм. Тэндэ хүбүүндэнь хүшөө бодхоогдонхой. Харин хүбүүнэйнь нэрые зүүдэг хото, һургуули, хүүгэдэй саад дүтэ оршодог.

Павел Николаевич мэнэ һаяар 85 наһа хүрэхэ байна. Тэрэ бүхы наһаяа ажаллажа үнгэргөө. Зүгы үсхэбэрилэгшэ, адуушан, түмэршэ дархан, фермые даагша 6 ай һан. Чекалинтанай ажаһууһан бишыхан гэр музей болгогдонхой. Ороной бүхы заха булангуудһаа хүнүүд эндэ ерэжэл байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Павел Николаевич Советскэ Союзай Герой Александр Чекалинай нэрэмжэтэ Песковатска найман жэлэй һургуулиин комсомолшуудай дунда.

(ТАСС-ай фотохронико).

Мү хото худөөгэй шанга

Буд нэхэдарксын нэрэмжэтэ ... нуудай дунда олхознигууд, мэр- хэроссин соци хүтэлбэрилэгшэд, нэй түрүүшын агта ажаһуугшад дунгүүд согсолда тус ажахын Үдын Ленин гшөөл» гэдэг ама- нэрэмжэтэ на азада ерэжэ, бэеэ бинадай кол аг, эмшэлүүлдэг, тоологдобо. амардаг байна. Эн- ... дай амарха, бэеын- Хахад ж... р энхые һайжаруул- сэбөө үлү... байдал гүйсэд түхеэ- гэй проду... эй. Хүнүүдэй байха дөө. Пар... й дулаан һарүүл бай- риин (1... столово, нааданай та- шиндх... га, амарагшадай ванна- лэн, ... орохо газар гэхэ мэтэ бии. Тус баазада элдэбын наһатай хүнүүд—үбгэдшье, залуушуулшье олоороо ерэжэ амардаг байха юм. Түхэреэн жэлэй туршада ажаллажа эсэһэнэй һүүлээр эндэ байгаалиин үзэсхэлэн оршондо амаржа, халуун ваннада орожо, аршаан уужа, тэнхээ тамираа нэмээжэ бусахада, аятай бэшэ аал?

Амарна, аргалуулна

Амаралтын баазада ерэһэн хүнүүд аршаан уужа, хотоёо, халуун ванна абажа, ревматизм үбшэнгөө аргалуулдаг юм. Зунай үедэ эндэ бүхыдөө 135 — 140 хүн амарха ёһотой. Тиихэдээ гурбан поток болоходоо, поток бүхэндэ 45 хүн нэгэ доро амарна. Эдэнэрые оройдоол 6 хүн хангадаг юм. Хэд бэ гэбэл, баазын директор, РСФСР-эй габьяата механизатор, Ленинэй болон «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто, мүнөө пенсионер Бубей Хуригаевич Дармаев, завхоз Замбулан Бухаевич Ламуев, тогоошон Ирина Дашиевна Будаева, тэрэнэй туһалагшад 9-дэхи классай һурагшад Наталья Раднаева, Ира Молонова, Люда Раднаева гэгшэд болоно.

Колхозой правлени баазада амарагшадые халуун анхаралаар хододоо хүрөэлжэ байдаг. Эндэ хүн зоной амаралтын бүхы гаргашануудые ажахы өөртөө даажа абанхай. Үнэхөөрөөшье, хүн бүхэн арбан табан үдэрэй туршада һайнаар амараад ошодогыень бидэ ханада үлгөөтэй байһан тетрадь соохи баяр баясхалангай үгэнүүдые уншахадаа ойлгоо һэмди. Тиигээдшье амарагшадай путёвконь ехэл үнэгүй юм.

Эндэ амаржа байһан хэдэн хүнүүдээр уулзажа, хөөрэлдэһэн байнабди. Ажалай болон дайнай ветеран, һүнэй комплексын һүниин харуулшан Ширетор Дулзеновин Аюшеев, ахалагша хонишон Дамбо Баторов Александра нүхэртэеэ, мал адуулагша Владимир Лубсанов болон бусад нэгэн дуугаар нигэжэ мэдүүлээ һэн.

Д. ДОНДОКОВ.

Баргажанай район.

Спорт

ТҮГЭС ЭРМЭЛЗЭЛТЭЙ

Сагаалса мэргэлэгшэдэй дунда Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Хабаровск хотодо үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ Хабаровска ба Приморьиин хизаарнуудай, Сахалинай, Камчаткын, Магаданай, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Яхадай, Буряадай автономито республикануудай командануд хабаадалсаба.

Июлиин 30-һаа августын 5 болотор үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадагшад бага аматай буугаар, пистоледээр, пневматическа буугаар 10, 25, 50, 60 метрэй зайнуудта сагаалса буудаһан байгаа. Мүрысөөнэй дүн гаргахада Хабаровска хизаарай нэгэдэхи команда түрүү һуури эзэлжэ, зонын дамжуулгын кубогта хүртэһэн байна. Манай республикын команда хоёрдохи, Хабаровска хизаарай хоёрдохи командань гурбадахи һуури эзэлһэн байха юм.

Буряадай АССР-эй командын гэшүүдэй дундаһаа СССР-эй спортын мастерта кандидат Николай Семенов эрхим дүн харуулаа. Тэрэ «Гүйжэ ябаһан гахай» гэһэн сагаалса пневматическа буугаар хоёр удаа мэргэлхэдээ 550, 345 очко абажа нэгэдэхи, хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. Командын нүгөөдэ гэшүүн, спортын мастерта кандидат Александр Серебряков бага аматай буугаар хэбтээд, баймга болон үбдэг дээрэһээ 50 метрэй зайһаа сагаалса буудахадаа, дүн хамта 533 очко абажа, гурбадахи һуури эзэлһэн байна. Эдэ хоёр пистоледээр сагаалса мэргэлхэдээ мүн лэ хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлжэ шадаа.

— Манай командын гэшүүдэй дундаһаа шалгарһан мэргэшүүл Николай Александр хоёр Улаан-Үдэ хотын спортын хоёрдохи һургуулида һурадаг юм. Эдэнэр үетэн нүхэдтөө орходоо сагаалса мэргэлхэ һорилгодо угаа дуратайгаар хабаадалсадаг, оролдодог юм,— гэжэ тэдэнэй тренер Виктор Шантунов хөөрэнэ.

РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө ойрын үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэеэ байһан түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадахадаа, СССР-эй спортын мастерай норматив эдэ хоёр хүбүүд дүүргэхэ түгэс эрмэлзэлтэйгээр һуралсал, һорилго гаража байнхай.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХАНИ НҮХЭД БОЛОБО

Байгша ондо эдир спортсменүүдэй амарха спортивна-элүүржүүлгын лагерь Хяагтын райондо нээгдэбэ. Тэндэ районой дунда болон найман жэлэй һургуулинуудай бэрхэ спортсменүүд сугларжа, һорилго бэлэдхэл хэнэ.

Монголой Арадай Республикаһаа 125 хүбүүд, басагад тэрэ лагерьта ерэжэ, хэдэн үдэрэй туршада амараа.

К. ШАНЫГИНА.

СТУДЕНТНЭР ТУҺАЛНА

Жэл бүри зунай үедэ студентнэр районДомнай ерэжэ, ехэхэн ажал бүтээдэг гээшэ. Байгша ондо Зүүн-Сибириин технологическа институдай студентнэр «Дружба» колхоздо, «Новосретенский» совхоздо ерэнхэй. Хүүгэдэй саадай болон һургуулиин барилгануудта тэдэнэр хабаадана. Тиихэдэ Ивалгын гидромелиоративна техникумэйхид Калининай нэрэмжэтэ колхоздо мал үсхэбэрилгын комплекс барина.

Н. МИТЫПОВА.

ХАДАТА АХА НЮТАГ...

(УРАН ЗОХЕОЛШЫН ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭ...)

ТҮҮХЭТЭ хани барисаанай 325 жэлэй ойн бэлэдхэлэй үедэ уран зохёолшод Галина Раднаева, Гарма-Доди Дамбаев гэгшэдтэй суг уула хадата нютаг Ахын район айлшан ёһоор зорижо ошоо бэлэйбди. Урда сагта аяар холын хизаар гэжэ тоологдодог байһан Аха мүнөөшье дулаанай сагта республикынгаа ниислэлтэй гансал агаараар холбоотой ха юм. Хэрэн дээрэһээ самолёдоор ниидэхэдэмнай, сэнхир хүхэ огторгой нэгэшье үүлэгүй байгаа һэн. Аха тээшэ самолёдоймнай шэглэхэдэ, Нүхэн дабаан үүдэеэ сэлинхэй, байса хадануудынь булта зэргэлэн жагсаад, гараа дэлгэн: «орогты! ерэгты!»—гэжэ даллан хүлеэжэ байһан шэнгеэр харагдаа һэн. Удангүй Аха гол хадын хабшалаар зурын харагдажа, маниие угтан абаад, газаршалан дахуулһан шэнгеэр урдамнай годирно. Байһаар «хүлэгнай» доошолхо шэнжэтэй болобо... Самолёдһоо түргэн буужа, дүрбэн зүгһөөмнай хүреэлэн байһан хадануудые хаража һайхашаан зогсонобди. Эрье доогуураа зуралзаһан Аха голой баруун эрьедэ Ахын районой түб Орлиг тосхон оршоно. Тосхоной үйлсэнүүдтэ бэрхэ дархашуулай нарилжа бариһан томо-томо модон гэрнүүд гуримтайгаар аржылдан харагдана. Хахад жэлэй ажалай дүн согсололгын, найр нааданда бэлэдхэлэй забда сүлөөгүй үеын байбашье һаань, аймагай хүтэлбэрилэгшэд бидэниие хүндэмүүшэ ёһоор угтажа, аймагтаяа танилсуулаад, унаа залгажа, уншагшадтаяа һайнаар уулзахыемнай хүсэбэ.

Түрүүшын үдэр Аха голые үгсэжэ, Сорог сомоной «50 лет Октября» колхоз зорин мордобобди. Юугээрээшьеб Кавказай орьёл үндэр хадануудай харгынуудые һануулһан хотирхой нариихан харгыгаар нилээд гүйлгэһэнэйнгөө удаа зүг бүхэнһөө хадаар хүреэлэгдэнхэй «50 лет Октября» колхозой центр хүрэжэ ерэбэбди. Дунда һургуулитай, хүүгэдэй ясли-саадтай, больницатай—томо колхоз гэжэ хараһаар тухайлхаар. Манай ошохын урда үдэр районн соогоо түрүүлэн, хонидойнгоо нооһо хайшалжа дүүргэһэн байгаа. Энэмнай районой түрүү колхозуудай нэгэн ха юм. 6300 толгой эбэртэ малайнь 4500-һиинь һарлаг хайнаг болоно. Хайнагууд болбол мяханай үүлтэр гээшэ. Тэдэниие һаадаггүй. Холын бэлшээридэ туғалнуудаа дахуулаад лэ таргалан тобиржожо ябадаг. Хадата, тайгата энэ нютаг һарлаг үүлтэрэй хайнагуудай таарамжатай нютаг юм байна. Хайнаг гээшэ ямаршье эгсэ хада уулада хашалгүй бэлшэжэ, үбэлдөөшье хагдан дээрэ ядамаггүй үбэлжэхэ—шэрхил мал бшуу. Нооһоор ехэ аад, дааараха гээшые мэдэхэгүй. Һайн шанартай мяхатай. Нютагайнгаа үүлтэртэ үнеэдые һаажа, һүеэ тоһон болгожо тушаадаг. Тоһолиг һүтэй үнеэдтэй аад, түсэбөө саг соонь дүүргэдэг байна. Эбэртэ малайнгаа үүлтэрые улам һайжаруулха талаар хэдэн туршалга хэһэн юм байна. «Хүйтэн хада бэлшээритэй, тарая таридаггүй манай эндэ үдхэхэ, үргэхэ үүлтэрнай энэл гээшэ»,— гэжэ нютагай мэргэжэлтэд хайнагуудаа, нютагайнгаа үүлтэрые магтана. Энэ нютагайхид сагаан оро үдхэдэг, хада газарта унаа болгодог байһан байна. Энэ колхоз 400-гаад оротой байһанаа, олзо багатай, харууһа ехэтэй гэжэ үгы хээд, адуун һүрэг олоор үдхэжэ эхилээ. Мүнөө нютагтаа таараһан монгол, яхад үүлтэрэй 1200 толгой адуутай болоо. Эндэхи морид буга хандагайһаа өөрэгүй хадын эгсэ ташалуур шулуун харгыда һаадгүй ябадаг байна даа.

Сорогой дунда һургуулиин түүхын багша А. З. Матвеев, һургуулиин директор А. Н. Болдырев хоёр бидэниие нютагайнгаа музейтэй танилсуулаа. Энэл музей соо нютагайнь түүхэтэй, байгаалиинь баялигтай, түрүү хүнүүдтэй һонирхон танилсаабди. Уулзалга дээрэ олон зон сугларжа, бидэнэй шүлэгүүдээ уншахые урмашан шагнаа, һонирхоо, асуудалнуудые һураа. Ехэ, багагүй номшо нүхэд байшоо.

Хойто үдэрынь Аха голоо уруудажа мордообди. Доошоо харгынь һайн. Байгаалинь бүришье һаа гоё. Ужам бэлшээри, нугануудтай, үндэр халзан хадануудтай. Хайшаашье хара—шулуун һууритай газар, түргэн солгёо гол горход. Хужар нютаг ошохо харгы ута аад, тойруу, теэд байгаалиин гоё һайханда дашуурж ябахада, сагай ошоһон мэдэгдэнэгүй. Энэ харгы гоё газарнуудтай аад, домог түүхээр баян. Хоёр үндэр дабаанда тогтожо, мориной ами даруулхаш. Жамбалаг гэжэ хүүюурэй дэргэдэ һонирхон тогтообди. 40 метр дээрэһээ уһан хүүен шааян унажа байха юм. Үндэр эрье дээрэнь байгаад, нүхэн ехэ тохой руунь харахада, аяар доро хасуури, шэнэһэн, хуһан модод ургажа байха. Энээниие һайхашаан хараад, саашалхадамнай, нилээд ехэ уһатай горхон хэдэн дахин табсантан унажа, сагаалхин байба.

«Улаан Аха» колхоз хүрэжэ ошоходомнай, хони хайшалалган дүүрэжэ, хайшалалгын дүн гаранхай, шалгарагшадта шангууд барюулагдажа байгаа. Хайшалалган дээрэ онсо шалгарһан ород эхэнэр Мария Александровнае хүндэлжэ, тэрээндэ зорюулжа, нэгэ—нэгэ шүлэгөө ород хэлэн дээрэ уншаабди. Һүүлээрнь бидэниие аршаан дээрэ абаашаа. Хадаһаа хайлан гаража байһан энэ аршаан тухай арадай хэлсэдэг домогые нютагай һургуулиин багша Дарья Аюшеевна бидэндэ хөөрэжэ һонирхуулаа һэн.

Ахынхид харгы замаа заһаха, адуу малайнгаа үүлтэр һайжаруулха талаар үүсхэлтуршалга гаргажал байдаг. Байгаалиин шэрүүнтэй тэмсэн, амжалта түйладаг нүхэд байна. «Коммунизм» колхоз шубуунай фермэ байгуулха гэжэ 10 мянган тахяа барихаар түгэс байра түхеэрһэн байна. Мүн энэ колхоз дулаан түхеэрэлгэ (теплицэ) соо үгэрсэ ургуулна. Энэ һонин ажал дээрэ һургуулиин дээдэ классай һурагшад эдэбхитэй хүдэлнэ. Ахын колхознигууд бултадаал һү, нооһо, мяха тушааха түсэбөө амжалтатай дүүргэжэ байнхай. Тиихэдэ малай гарзалалгые эрид үсөөрүүлһэн, арһа тушааха талаар эрхим дүн түйлаһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлжэ, аймагайнгаа дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө. Ахынхид байгаалиин шэрүүниие дабажа, ажалай бэрхые гаталжа, амжалта түйладаг, нүхэдэй һэшхэлээр ехэ, ужам һайхан сэдьхэлтэй зон. Хүч бүхэн хүндэ туһалха хүсэлтэй, асууһан асуудалда дүүрэн харюу үгэдэг зантай. Заха холын заямхануудташье ажаһуудаг малшад гэртээ уриха, мори дурадхаха юм. Холын зуһалангуудаар ябаха аргагүй байһандаа яһалашье гэмшээ һэмди.

Гэбэшье Шулуун үбэр гэжэ газарта байдаг «Коммунизм» колхозой һаалишадай зуһаланда хүрэжэ ошообди. Эндэ тус тустаа хооёод һаамхай үнеэдтэй зургаан һаалишад ажаллажа байна. Зуһаланшье һаа, байра байдалынь һайн. Соол хара үһэтэй, энеэбхилһэн урин шарайтай, нюргаар үндэр һаалишантай Юрий Ракшаевичнай бидэниие уулзуулжа: аймагай түрүү һаалишадай нэгэн, КПСС-эй райкомой гэшүүн, Буряадай АССР-эй габьяата малшан Сыренова Валентина Лопсоновна гээшэ—гэхэ юм. Нүхэр Сыренова хори гаран жэл соо мал ажал дээрээ магтаалтай ажаллаһан, дүршэл ехэтэй һаалишан, 7 үхибүүдэй эхэ байба. Ехэ басаганиинь хүдөө ажахын институт дүүргээд, түрэл колхоздоо хүдэлжэ, хүбүүниинь сэрэгэй албанда мордонхой, үшөө нэгэ басаган мүнөө жэл дунда һургуулияа дүүргээ. Мүнөө сагта бүхы үхибүүдынь нютаг дээрээ эхэтэеэ ажаллажа байна.

— Үхибүүдни баабайдаа ошожо ерэгты, бидэ ажалаа хээд байхабди гэлдэнэ. Ошожо, хилээмынь барижа, хубсаһыень угаажа үгөөд, тэндэхи аршаанда амараад ерэхэ гэжэ байнам. Эндэһээ зуугаад модоной газарта Забит гэжэ ужам бэлшээри бии юм. Тэндэ манай колхозой хоёр гүүртэ, хэдэн азарга адуун, хоёр гүүртэ шахан таргалуулха һубай ба тугалтаяа бэлшэдэг эбэртэ мал байдаг. Тэндэ нүхэрни хүдэлдэг юм,— гэжэ Валентина Лопсоновна хөөрэнэ.

«Аяар зуугаад километр ябаха байнат. Харгынь һайн юм гү? Хэнтэй ошохобта?»—гэжэ асуудахам— Эмээл морёор ябахаар зүргэ харгы ааб даа. Хоёр-гурбан дабаатай шулуун байсануудтай—хүндэхэн лэ харгы даа. Теэд бидэшье һурамхи зон бээзэбди. Үглөөгүүр эндэһээ гараад, морёо таталуулжа, нэгэ сайлаад, үдэшэ багаар хүрэгшэбди даа,— гэжэ һаалишан эхэнэр хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. «Зуурандатнай ямар ан харагдахаб, баабгай ябахагүй гү? —гэхэдэм:— Ямаршье ан ябаха даа, баабгайшье ушаржа болохо. Баабгай яахаб даа. Уулзахадаа, ухаа алдаад, хойто хүл дээрээ бодоодхихо юм. Хоро хээгүй хадам арилхаа». «Моринтнай үргэхэгүй гү?— Үгы! Морин хүдэлхөө болёод байшаха юм»,— гэбэ. «Энэ хүтэл шэглэн ошохо харгыл даа»,— гээд, хүхэ хүбшэ хадын хүтэл руу зааба. Нүгөө тээшээ заажа, «энээгүүр колхозоймнай центр ошохо зүргэ бии»—гэбэ.

— Хүбшэ тайгын дунда һууна ха юмта. Эндэтнайшье ан хараглажа байдаг ха даа, — гэжэ асуубаб.

— Тиимэ ааб даа. Намар ерэгты! Эдэ хадануудай майла оройгоор буганууд урамдан хангюурдажа ябахал. Гоё даа, дуулажа ябахадаа,— гэжэ һонирхуулба. Эндэһээ уламжалан ангуушад тушаа һонирхобоб. Энэ нютагта суута ан-

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалшадай эдэбхиие бадаргаха» — түрүү бэшэг.

Хоёрдохи хуудаһанда: Табан жэлэй түрүүшүүл. «Эсэгынгээ зүргөөр» — Л. Мельниковагай статья. «Саг үргэлжэ ерэжэ байгыт» — Н. Леоновой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Сэнхир экранай дэргэдэ. Манай үеын хүн. «Марина Попович өөрынгөө мэргэжэл ба өөр тухайгаа хөөрэнэ»— АПН-эй материал. Уласхоорондын мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Ан амитадай байдал». 10.55 — «Эдиршүүлэй творчество». 11.20 — «ТАСС уполномочен заявить...» (7-дохи сери). 12.40 — һүүлэй һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.15—һүүлэй һонин. 15.30 — «Табан жэл—хүн бүхэнэй хэрэг»—баримтата фильмүүд. 16.00 — С. Рахманиновай хүгжэм. 16.40—«Остров сокровищ» (3-дахи сери). 17.45 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.15 — Емелиан Буков. Ажабайдалайнь, зохёон байгуулхы ажалайнь шатанууд.

Улаан-Үдэ. 19.00—«Байгал». 19.10 — «Байкал».

Москва. 19.30 — «Загаһашан» — тележурнал. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Сказка про Колобок»—мультфильм. 20.10 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 20.50—«ТАСС уполномочен заявить...» (8-дахи сери). 22.00—«Время». 22.35—Останкинадахи концертнэ студида уран зохёолшо А. Алексинтэй уулзалга. 23.50—П. И. Чайковскиин хүгжэм Польшын камерна оркестр гүйсэдхэнэ. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ» — (00.35 хүрэтэр.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 10.00 «78-ой микрорайон» — уран һайханай телефильм (Венгри). 11.00 — Академик В. А. Обручев. 11.30 — «...16 наһатай, тэрээнһээ аха...». 12.10—«Хүхюун карусель», «Кораблик», «Как лечить удава» — мультфильмнууд. 12.40 — «Шанга һалхинай хаһа»—уран һайханай фильм. (Вьетнам). 14.15 — Немец хэлэн. 2-дохи жэлэй һурагшадта. 14.45—Залуушуултай уулзалга. Инженер тухай үгэ. РСФСР-эй дээдэ болон тусхай дунда һургуулиин министр, академик И. Ф. Образцов, СССР-эй автомобильна промышленностиин министрэй орлогшо А. С. Кобзев дамжуулгада хабаадана. 15.20 — Ород арадай инструментнүүдэй «Аюшка» ансамблиин концерт. 15.40— Уран зурагша Г. Ханджян. 16.05—«Гэр бүлэ ба һургуули» — тележурнал. 16.35 — һүүлэй һонин. 16.40—18.05— Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.05—«Почитайка». 18.40 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнуудта.

Москва. 19.00 — Индиин аялганууд.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Партиин шиидхэбэринүүдтэй таараллдуулан. «Ажахын экономическа албан». 20.00 — Соносхолнууд. 20.10—«Дүлэн». «Хүдөөгэй ПТУ тухай». 20.45 — «Точка отсчета» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Валя абгай хөөрэнэ». 21.20—Картинг. Социалис оронуудай хани нэгэдэлэй кубок. ЧССР-һээ дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35—«Вратарь» — уран һайханай фильм. (23.50 хүрэтэр).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография ... ственного комитета Бурятской А... делам издательств, полиграфии ... ной торговли г. Улан-Удэ ул. Ле... Н-01519. Заказ № 182. Индекс ...